

מפתחות ענינים - אות ה'

הבדלה

בענין אם עיקר זמן הבדלה הוא רק במוצאי שבת, ועד יום ד' הוא בגדר תשלומין, או האם עד יום ד' הוא עיקר הזמן.

חומש: פר' יתרו, זכור את יום השבת לקדשו (כ', ח') [ד].

בענין מי שהי' אונן במוצאי שבת ונקבר המת ביום א', האם הוא חייב מעתה להבדיל.

חומש: פר' יתרו, זכור את יום השבת לקדשו (כ', ח') [ד].

בענין אם קטן שהגדיל בליל יום ב' חייב להבדיל.

חומש: פר' יתרו, זכור את יום השבת לקדשו (כ', ח') [ד] (קטע "והנה יש לעיין").

שיטת הבה"ג שאם אכל לפני הבדלה הרי הוא עדיין יכול להבדיל, אבל רק בלילה ולא למחרת.

חומש: פר' יתרו, זכור את יום השבת לקדשו (כ', ח') [ד] (קטע "והנה רעק"א").

הבחנה

בענין מה שאלמנה או גרושה צריכה להמתין מלהנשא ג' חדשים כדי להבחין אם היא מעוברת מבעלה הראשון.

בענין הא שיפת תואר צריכה להמתין ג' חדשים משום הבחנה.

יבמות ב': תר"מ.

בענין גרושה מינקת.

יבמות ב': תרמ"א.

בענין גרושה מעוברת.

יבמות ב': תרמ"א.

בענין נצטמקו דדי'.

יבמות ב': תרמ"א.

שגם אשה שהיתה פלגש צריכה להמתין.

יבמות ב': תרמ"ג.

בענין אם היכא שהיתה רק ארוסה וברור לנו שלא נבעלה הרי היא צריכה להמתין.

יבמות ב': תרמ"ו.

דברי האחרונים שכדי שאשה תהי' מותרת להנשא אחרי מות בעלה מספיק בשביל הבחנה בזה שהיא ממתנת עד סוף ג' חדשים מיום המיתה אע"פ שיש אפשרות שלא נקלט הזרע עד סוף ג' ימים מהביאה.

יבמות ב': תק"פ בההערה.

הבל - בן אדם הראשון

בענין אם הי' בדמותו וכצלמו של אדם הראשון.

חומש: פר' בראשית, ויולד בדמותו כצלמו (ה', ג').

הגר

בענין הדרך שהתייחסה לישמעאל כשהי' חולה וחשבה שהולך למות.

חומש: פר' וירא, כי אמרה אל אראה במות הילד (כ"א, ט"ז).

שיחות: עמ' כ"ד.

בענין אם קטורה היא הגר.

חומש: פר' חיי שרה, ויסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה (כ"ה, א').

בענין איך הותר לאברהם אבינו לקחת את הגר הלא הי' אסור לו לקחת כנענית.

חומש: פר' חיי שרה, ויסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה (כ"ה, א') (קטע "ועיין ביבמות").

בענין אם היתה משוחררת, ומתי נשתחררה, והאם היתה אשתו או פלגשו של אברהם אבינו.

חומש: פר' חיי שרה, ויסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה (כ"ה, א').

הגשה

בענין אם היכא שאדם שפסול לעבודה, כגון אשה, הגיש את המנחה, הרי זה פוסל את המנחה, או לא כיון שהמנחה כשירה בדיעבד בלי שום הגשה כלל.

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ו הערה כ"ו.

הואיל ואישתרי אישתרי

ע"י בערך אישתרי.

הודאת בעל דין כמאה עדים דמי

א. מהות הנאמנות

ב. ציורים שונים של הודאה

ג. טענו הטיין והודה לו בשעורין

ד. חזרה מהודאת בעל דין

ה. חב לאחריני

ו. הודאה גמורה, אתם עדי, משטה

אני בך, טענת השבעה

א. מהות הנאמנות

בענין אם הודאת בע"ד מהני משום נאמנות מקרא דכי הוא זה (רש"י) או משום התחייבות.

כתובות א': קמ"ו סק"א, קמ"ז, ק"נ (קטע "וי"ל בביאור"), קנ"ב, קנ"ד.

כתובות ב': מ"ז.

גיטין: פרק השולח מ"א.

קידושין ד': רס"ח, רע"א סק"ב, רע"ח סק"א.

ב"ק א': תמ"א.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ע"א (קטע "והא"), צ"ד (קטע "מיהו לפ"ז"), צ"ד* סק"ב, צ"ז סק"א סק"ב, ק' סק"ד (קטע "מיהו בהודאת בעל דין"), קכ"א, קס"ג, קפ"ז, פרק המפקיד נ"ג (קטע "עוד י"ל" וקטע "ונראה שגם בנוגע").

ב"ב ב': שס"ח, פרק יש נוחלין

קנ"א סק"ב, קע"ה (קטע "ועי' במאירי").

סנהדרין: פרק זה בורר ט"ו סק"ב.

דרכו של התרומת הכרי שהודאת בעל דין מהני מדין נאמנות כמאה עדים רק בפני ב"ד, אבל אם הודה חוץ לב"ד בפני עדים ואמר אתם עדי הרי זה מהני רק מדין שויהא אנפשי' איסור גזילה, דסברא היא שהוא שיודע שאסור צריך לפרוש וכופין אותו על זה, ודרכו של הקצה"ח שגם הכח של נאמנות גמורה של הודאת בעל דין מהני גם חוץ לב"ד באתם עדי.

כתובות א': קמ"ו סק"א, קמ"ז.

ב"מ: פרק שנים אוחזין צ"ז סק"ב סק"ג.

הדרך שהודאת בעל דין מהני מדין נאמנות מקרא דכי הוא זה ושסברת הפסוק היא משום שאם אינו אמת מסתמא לא הי' אומר לחובתו.

כתובות ב': קס"ד.

ב"מ: פרק שנים אוחזין צ"ה סק"ג.

הדרך שהודאת בע"ד אינה בגדר בירור מצד הסברא, ולא אמרינן שאתי קרא וקמ"ל סברא, אלא הרי היא בגדר גזירת הכתוב להתנהג כמו ההודאה (ודלא כהדרך שהזכרתי לעיל בסמוך).

גיטין: פרק המביא גט ס"ב סק"ד, פרק השולח – עבדים ע"ה.

הדרך שבכל הודאת בעל דין יש גם אגן סהדי מצדנו (חוץ מהגזירת הכתוב של נאמנות שנלמד מהפסוק) שאם לא הי' אמת לא הי' מודה.

קידושין ד': רס"ח.

ב"מ: פרק שנים אוחזין צ"ד* סק"ב, צ"ה סק"ג, צ"ז סק"א.

ב"ב ב': ת"א (קטע "ובאמת"), פרק יש נוחלין ק"ע.

הדרך שאין אגן סהדי כזה.

גיטין: פרק המביא גט ס"ב סק"ד סק"ח.

קידושין ד': רע"ג סק"ד סק"ח.

קושיית הקצה"ח בסי' ל"ד מנלן שמהני הודאת בעל דין אפילו כנגד עדים.

כתובות א': קמ"ו סק"א (קטע "ועי' עוד בקצה"ח"), קנ"ב.

ב"מ: פרק שנים אוחזין צ"ז סק"א סק"ב, קכ"א.

בענין אם אמרינן הודאת בעל דין כמאה עדים דמי גם היכא שהוא עושה את עצמו רשע.

יבמות ב': תל"א.

כתובות ב': כ"ה סק"ג (קטע "ועכ"פ"), מ' בההערה, תקל"ד.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה ע"א סק"ג, פ"ג* סקי"א.

ב"מ: פרק שנים אוחזין צ"ז*, קס"א סק"ב (קטע ראשון).

דברי הריטב"א שהיכא שבהודאתו על ממון הרי הוא עושה את עצמו רשע הרי הוא נאמן כי מאמינים לו רק על התוצאה שהוא חייב ממון, אבל אין מאמינים לו על המעשה, אלא פלגינן דיבורו.

כתובות ב': תקל"ד סק"א, סק"ד (קטע "מיהו דברינו"), תקל"ו (קטע ב"').

ב"ק ב': המשך פרק מרובה ע"א סק"ב (קטע "והנה הגדר הנ"ל"), פ"ג* סקי"ב (קטע "ודוגמא").

ב"מ: פרק שנים אוחזין צ"ז* סק"א סק"א* סק"ד סק"ה, קס"א סק"ב (קטע ראשון).

דברי הקו"ש שפלגינן נאמנות ומאמינים לו גם על המעשה, אבל רק לענין לחייבו ממון אבל לא לענין לקבוע שהוא רשע.

כתובות ב': תקל"ד סק"א.

ב"מ: פרק שנים אוחזין צ"ז* סק"א*.

בענין היכא שהוא אומר גנבתי ואין לו לשלם, האם הוא נמכר על גניבתו על פי הודאת פיו.

כתובות ב': תקל"ד סק"א.

ב"מ: פרק שנים אוחזין צ"ז* סק"א*.

ב. ציורים שונים של הודאה

בענין הודאת בעל דין היכא שהודה שלא בפני בעל דינו, וכן היכא שהודה מעצמו בלי תביעה, עי' בערך מודה במקצת - הודאה קודם תביעה או בלי תביעה כלל.

בענין הודאת בעל דין שלא בפני ב"ד של ג', עי' בערך מודה במקצת - הודאה שלא בפני ב"ד.

בענין אם חשיב הודאת בעל דין היכא שהוא עצמו לא ידע שהוא מתחייב ע"י דבריו.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ע"א (קטע "והא").

ב"ב ב': ש"כ סק"ב בההערה, שע"ד.

שאם נאמר שבציור הנ"ל אינו מתחייב משום הודאת בע"ד א"כ היכא שאמר שאכל פירות ג' שנים (ויש לו חזקת ג' שנים) ואין לו עדים על זה, אע"פ שהוא מפסיד את השדה אבל אי אפשר לחייבו על הפירות משום הודאת בעל דין כי הוא אמר דבריו בתורת טענת פטור כדי לזכות בהשדה ע"י חזקת ג' שנים.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ע"א (קטע "ובאמת").

ב"ב ב': שע"ד, שע"ז סק"ז.

דברי הקצה"ח שאם בשעה שהודה אינו מתחייב אין על זה שם של הודאת בעל דין ויכול לחזור בו לפני שנתחייב.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ל"א (קטע "והקצה"ח"), פרק המפקיד נ"ג (קטע "מיהו לכאורה").

ב"ב ב': ש"כ סק"ג, פרק יש נוחלין קנ"ה.

סנהדרין: פרק זה בורר ט"ז*.

בענין אם חשיב הודאת בעל דין היכא שהוא מודה משום שהוא מאמין לאדם אחר.

ב"מ: פרק המפקיד נ"ג (קטע "עוד י"ל בביאור").

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קנ"א סק"ב.

סנהדרין: פרק זה בורר ט"ו סק"ב.

שלא מהני הודאת בעל דין נגד פסק דין של ב"ד (עיי"ש הצ"ח).

ב"ק א': קל"ה (קטע "וי"ל").

סנהדרין: פרק זה בורר קכ"ד.

בענין הודאה נגד הודאה.

גיטין: פרק השולח ל"ז, ל"ח, עבדים ע"ה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין נ"א, קכ"ג, קל"ו, רל"ט (קטע "שו"ר בשער משפט").

בענין אם מהני חמ"ק היכא שיש הודאה כנגד הודאה, ע"י בערך חזקת מרא קמא.

בענין היכא שהודה שגזל חפץ פלוני מראובן ושוב הודה שלא גזלו מראובן אלא משמעון.

ב"מ: פרק שנים אוחזין נ"א.

שהיכא שבעל דין אחד עשה ודאי הודאה והבעל דין השני עשה ספק הודאה, אזלינן בתר הודאי הודאה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רל"ט (קטע "והנה היכא").

בענין היכא שהודה שחבירו פטור, ואילו חבירו יודע האמת שהוא חייב, האם חבירו חייב לשלם.

כתובות ב': מ"ז.

הסברא ששייך לומר שהודאת בע"ד כמאה עדים דמי רק היכא שהודה שעשה מעשה של התחייבות של ממון, כלומר שהמעשה מחמת עצם טבעו הרי הוא מעשה של התחייבות של ממון, כגון היזק או גזילה, אבל לא כגון היכא שאשה האכילה את בעלה פירות שאינם מעושרים דקנסו רבנן את כתובתה דבכה"ג אם הודתה בכך לא מהני הודאת בע"ד להפסידה כתובתה.

כתובות ב': תקל"ד סק"ד (קטע "מיהו ע"י בפ"י" וקטע "מיהו דברינו").

ב"מ: פרק שנים אוחזין צ"ז* סק"ד.

דברי רש"י שהטעם למה אם אמר אין לי רא"י ולאחר זמן הביא רא"י שאין זה כלום, הרי זה משום שחיישינן שמא זייף, ודברי הראשונים שמפרשים משום דחשיב הודאת

בעל דין שאין לו רא"י.

סנהדרין: פרק זה בורר קכ"ד.

בענין היכא שהתובע תבע רק הלואה אחת, ויש שני עדי אחד שמעידין כל אחד מהם על הלואה נפרדת, או שאחד מעיד על הלואה ואחד מעיד על הודאה שהורה בתאריך יותר מאוחר, או שאחד מעיד על הודאה והשני מעיד על הלואה שלמה בתאריך יותר מאוחר, או שהם מעידים על הודאה אחר הודאה.

סנהדרין: פרק זה בורר ק"י, קי"א (בענין הודאה אחר הודאה).

בענין היכא שהורה לפני השעה של ההלואה כי ה"י בטוח שילוח לו, האם זה מיקרי הודאת בע"ד.

סנהדרין: פרק זה בורר ק"י (קטע "והנה הרא"ש").

שהודאת בעל דין מהני רק על ממונות אבל לא על איסורים, כגון במודה שהוציא עבד כנעני לחירות דההודאה מהני רק על הממון אבל אינו ניתר עי"ז בבת ישראל עד שיכתוב לו עכשיו גט שחרור.

גיטין: פרק השולח - עבדים ע"ג.

שאם המחזיק טוען שהמערער עשה הודאת בעל דין שמכר את השדה להאיש שהמחזיק קנה ממנו, הרי זה נקרא שיש לו טענה (אע"פ שאין המחזיק טוען שהוא עצמו יודע שמכר את השדה להאיש ההוא).

ב"ב ב': ש"ה.

בענין היכא שנקט המוכר זוזי מתרוייהו, ואחד מהקונים מודה שהוא זה שנתן את הכסף בעל כרחו של המוכר, ותובע כספו בחזרה, והמוכר טוען שהוא זה שנתן מדעתו, האם זה נחשב שהקונה עושה הודאת בעל דין שהוא לא זה שקנה וממילא יהי' נאמן ויקבל את כספו בחזרה, או האם זה נחשב שהוא תובע את כספו.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ל"ז סק"א.

ג. טענו חטיין והודה לו בשעורין

הטעמים למה טענו חטיין והודה לו בשעורין פטור מדמי שעורין.

ב"ק א': ת"מ, תמ"א, תמ"ב, תמ"ו.

קכ"ח (קטע "וי"ל שכוונתו").

ד. חזרה מהודאת בעל דין

המחלוקת בין הרמב"ם והרשב"א: דהרמב"ם סובר שבהודאת בעל דין נגד עדים הרי הוא יכול לחזור בו לצד העדים, והרשב"א סובר שאינו יכול.

כתובות א': קנ"ג.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק', ק"א, רל"ג סק"ב, סק"ד (קטע אחרון) (נתיחה"מ), פרק המפקיד ט' (קטע "וצ"ל").

דברי השט"מ בשם התשב"ץ בענין הנ"ל.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קכ"ה (קטע "ועי' בשט"מ כאן").

דברי הנ"י שהרמב"ם סובר שיכול לחזור בו רק לפני שבאו העדים אבל לא אחרי שבאו העדים.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק' סק"ד.

דברי הנ"י שהרמב"ם סובר רק שיכול לחזור ולומר נזכרתי שפרעתי אבל אינו יכול לחזור בו לגמרי ולומר לא לוייתי.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק' סק"ד.

בענין היכא שיש לו נאמנות לצד אחד אבל לא להצד השני, וכגון הודאת בעל דין, או אב שאמר קידשתי את בתי, האם אפשר לו לעקור את דבריו ע"י נתינת אמתלא שאומר טעיתי, ולמה צריכים לכה"פ שיהי' לו אמתלא.

כתובות ב': קכ"ג סק"ב, קכ"ד, קכ"ו* סק"א.

גיטין: פרק המביא גט תנ"ז, תנ"ח.

קידושין ד': ר"נ סק"ב.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה מ"ח (קטע "ובחמדת שלמה" ולהלן שם).

ב"מ: פרק שנים אוחזין צ"ז סק"א, ק', ק"א (קטע "והנה בספר" וקטע אחרון).

ב"ב ב': (שע"ד), ת"א, פרק יש נוחלין קמ"ו סק"ב.

סנהדרין: פרק זה בורר מ"ג (קטע "ובחמדת שלמה" וקטע אחרון), פ'.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קפ"ה (קטע ראשון), קפ"ו, קפ"ז, רל"ו (קטע "ועי' בשער משפט" ולהלן שם).

בענין היכא שטענו חטין והודה לו בשעורין ויש עדים שחייב לו השעורין.

ב"ק א': תל"ט.

דברי הרא"ש שאם טענו חטין בתאריך אחד והודה לו בשעורין בתאריך אחר, חייב.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קפ"ה (קטע "שו"ר").

דברי הנ"י שאם הניזק טוען שמועד הזיק את השור הגדול, והמוזיק מודה שהמועד הזיק את הקטן, הרי זה נחשב כמו טענו חטין והודה לו בשעורין, והרמ"ה שסובר דלא חשיב כמו טענו חטין והודה לו בשעורין.

ב"ק א': תמ"ה.

דברי הראב"ד שאפילו בטוענו שהמועד הזיק, והודה לו שהתם הזיק אין זה בגדר טענו חטין והודה לו בשעורין,

ב"ק א': תמ"ה.

בענין מה שבטענו חטין והודה לו בשעורין אע"פ שפטור מדמי שעורין אבל תפיסה מהני.

ב"ק א': תמ"ו.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רל"ו (קטע "ועי' בשער משפט" ולהלן שם).

דרכו של הקצה"ח שבטענו חטין והודה לו בשעורין אע"פ שהוא פטור מדיני אדם אבל הרי הוא חייב בדיני שמים.

שבועות: קכ"ח (קטע "והנה יש עוד נפ"מ").

הדרך שבטענו חטין והודה לו בשעורין הרי הוא חייב באמת מדינא רק שאין ב"ד רשאים לגבות ממנו.

שבועות: קכ"ח (קטע אחרון).

בענין אם רבן גמליאל שמחייב בטענו חטיין והודה לו בשעורין נתכוין לחייב רק שבועת מודה במקצת או האם גם בתשלומי שעורין.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קפ"ה, קפ"ו.

הדרך שבהודאת בעל דין לא נאמרה הגזירת הכתוב של אינו חוזר ומגיד אלא הדין נותן ששפיר יוכל לחזור בו כיון שהוא אומר עכשיו טעיתי ושלפי דבריו עכשיו יוצא שמעולם לא הודה, רק שבכל זאת לא מהני משום שאין לו שום נאמנות להגיד טעיתי כי אדם קרוב אצל עצמו, ומש"ה כשיש לו מיגו הרי הוא שפיר יכול לחזור בו.

גיטין: פרק המביא גט תנ"ה סק"א, תנ"ז, תנ"ח.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ל"א (קטע "ונראה"), ק' סק"ד (קטע "מיהו בהודאת" ולהלן שם).

ב"ב ב': ש"כ סק"ב (קטע אחרון) סק"ג.

הסוכרים שאינו יכול לחזור בו מהודאת בעל דין ולומר טעיתי אפילו אם יש לו מיגו. ובענין אם הטעם למה לא מהני מיגו הרי זה משום שיש אנן סהדי שלא טעה ולכן חשיב מיגו במקום עדים, או האם גם בלא טעם זה אינו יכול לחזור בו כי ההודאת בע"ד עצמה הרי היא כעדים וממילא הוי מיגו במקום עדים.

גיטין: פרק המביא גט תנ"ה סק"ב, תנ"ו, תנ"ז (קטע ראשון), תנ"ח.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק' סק"ד (קטע "וע"ע ברא"ש" ולהלן שם).

דברי הנתיחה"מ שאם הודה חוץ לב"ד יכול לחזור בו ולומר טעיתי, אבל אם הודה בפני ב"ד אינו יכול לחזור בו ולומר טעיתי אפילו אם באים עדים.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רל"ג סק"ד (קטע אחרון).

"כל האומר לא ליתתי כאומר לא פרעתי".

ב"מ: פרק שנים אוחזין ס"ח (קטע "ותי הרשב"א" ולהלן שם).

דברי המבי"ט דהיינו רק היכא שגם עכשיו הרי הוא ממשין לטעון לא ליתתי, אבל יכול הוא לטעון ליתתי ופרעתי כיון שיש עדים שאומרים כן.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק' סק"ג.

ב"ב ב': שכ"א (קטע ראשון).

דברי הריב"ש שאינו יכול.

ב"ב ב': שכ"א (קטע "והנה המבי"ט שם בסוף דבריו").

מה שציירד המבי"ט לומר דהיינו רק כשאומר נזכרתי אבל היכא שאומר שגם לפני כן ידע שלוה ופרע אלא שרצה לפטור את עצמו בטענת לא ליתתי, אינו נאמן, והקו"ש שכתב דרך הפוכה.

ב"ב ב': שכ"א (קטע "והנה המבי"ט שם בסוף דבריו").

ה. חב לאחריני

בענין אם מה שהודאת בעל דין לא מהני כשחב לאחריני הרי זה משום שחסר בכה"ג הנאמנות הבסיסית של הודאת בעל דין, או האם נאמר בזה רק שבכה"ג האחרים יכולים להכחישו, ונפ"מ אם האחרים אינם מכחישים.

כתובות ב': נ"ז (קטע "מיהו מה שכתב" וקטע "ויש לבאר").

בענין אם מה שהודאת בע"ד לא מהני כשחב לאחריני הרי זה משום דחשיב שאומר על אחר ולא על עצמו או האם זה רק משום חשש קנוניא.

גיטין: פרק המביא גט ס"ה.

קידושין ד': רע"א סק"א (קטע ראשון).

ב"מ: פרק שנים אוחזין צ"ד*, צ"ז סק"א.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ק"ע.

בענין אם החב לאחריני צריך להיות בעניני ממון, או האם הוא הדין לכל היכא שהוא גורם רע לחבירו כגון כשהוא גורם הוצאת לעז על חבירו, וכן האם ה"ה להיכא שאינו גורם שום דבר רע מוגדר לחבירו כמו הוצאת לעז, וכגון היכא שבין כך כבר יצא לעז על חבירו, דבכל זאת אינו נאמן לומר שום דבר רע על חבירו.

כתובות ב': תקל"ו.

דברי הרשב"א שהיכא שבידו לעשות את ה"חב לאחריני" אין זה נקרא שבהודאתו הרי הוא חב לאחריני.

קידושין ד': רע"ב סק"ב.

ו. הודאה גמורה, אתם עדי, משטה
אני כך, טענת השבעה

המחלוקת בענין אם מספיק לדין הודאת
בע"ד בהודאה גמורה או האם צריכים
בדוקא אמירת אתם עדי.

סנהדרין: פרק זה בורר ע"ט.

בענין אם דרך הודאה גמורה מהני גם היכא
שלא ראה בכלל את העדים.

סנהדרין: פרק זה בורר ע"ט.

השיטה שאתם עדי מהני שלא בפני התובע,
וכן שהודאה בפני התובע מהני גם בלא
אתם עדי, והשיטה שצריכים שניהם.

סנהדרין: פרק זה בורר ע"ג.

המחלוקת בענין אם אתה עדי מהני, דהיינו
עד אחד, והכרעת הח"י הר"ן בשם הר"ר
דוד.

סנהדרין: פרק זה בורר ע"ח.

בענין היכא שהודה שהוא חייב, והתובע
אמר אתם עדי, והמודה שתק, האם זה
נחשב הודאה אע"פ שלא אמר אתם עדי
כיון שלא אמר "לא" או "להר"ם".

סנהדרין: פרק זה בורר פ"ה.

הדרך שאם כבר הודה בהודאה גמורה
שחייב "סכום מסוים", אז מהני מה שהוא
אומר דרך שיחה שהסכום הי' מאתים וזו,
וכמה פרטי דינים בענין זה.

סנהדרין: פרק זה בורר ע"א.

דברי הסמ"ע שגם עני יכול לטעון שהודה
כדי שלא להשביע את עצמו.

סנהדרין: פרק זה בורר ע"א.

בענין אם יכול לומר משטה הייתי כך
כשלא היתה תביעה, או האם בכה"ג הרי
הוא יכול לטעון רק טענת שלא להשביע
את בניו.

סנהדרין: פרק זה בורר ע"ב, פ',
פ"ד סק"ב.

שהיכא שלא היתה תביעה, רק שהודה בפני
עדים, ואח"כ אמר שלא הודה בפני עדים,
והעדים מעידים ששפיר הודה, הרי הוא
הוחזק כפרן, ולא אמרינן שהודה כדי שלא
להשביע את עצמו, ושלכן אינו זוכר.

סנהדרין: פרק זה בורר פ"ד סק"ב.

בענין היכא שראובן הודה לשמעון הודאה
שחב לאחריני, האם מהני מעתה אם שמעון
יתפוס מראובן.

גיטין: פרק המביא גט ס"ה*.

דברי הרשב"א "שמקבל מתנה דלאו דידי'
הוא (כלומר שעוד לא איתחזק שהדבר הוא
שלו), ומכח זכייתו הוא דבעי מלוה לטרפו,
נאמן הוא לומר לא קבלתי", ואין כאן
חסרון של הודאת בע"ד במקום שחב
לאחריני.

גיטין: פרק השולח ל"ז.

בענין היכא שע"י הודאתו הרי הוא גורם
שחבירו אינו יכול לגבות מאדם מסוים,
אבל אכתי נשאר לו מקום אחר מאיפוא
לגבות, האם זה מיקרי חב לאחריני.

כתובות ב': מ"ד.

דברי הכ"מ שהיכא שיש ב' שטרות, ואחד
מהם פסול, אין שיעבוד קרקעות כי צריכים
לדעת בדוקא איזה שטר הוא הכשר.
והאפשרות שלעולם מודה הכ"מ שיש
שיעבוד, רק שכוונתו לומר שאין את הדין
של אין נשבעין על כפירת שיעבוד קרקעות.
ובענין אם הלוה נאמן בכה"ג לברר לנו
איזה שטר הוא הכשר או האם זה נקרא
שהוא חב לאחריני כיון שהוא גורם ע"י
גבי' מן הלקוחות (לפי הדרך הראשון
הנ"ל). אבל עכ"פ לכאורה לא נאמר על
כה"ג חידושו של הגרי"ז שיש נאמנות
מחודשת של בעל השטר.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ק"ס*.

בענין "מודה בשטר שכתבו אין צריך
לקיימו וגובה מנכסים משועבדים" (ב"מ
ע"ב): למה לא חשיב הודאת בעל דין
במקום שחב לאחריים.

כתובות ב': ל"ד, מ"ג, נ"ז (קטע
גם י"ל"), ע"ו.

גיטין: פרק המביא גט מ"ט.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קמ"ז.

שהיכא שמחמת ההודאת בעל דין נקבע
מצב מסוים, ושוב אח"כ רוצים להשתמש
במצב זה כדי לחוב לאחריים, אין זה נקרא
שהוא עצמו חב להאחריים ע"י הודאתו.

כתובות ב': ע"ו.

בענין אם שלא טענינן טענת משטה הייתי כך הה"נ שלא טענינן טענת שלא להשביע.

סנהדרין: פרק זה בורר ע"ח.

בענין אם הטעם למה לא טענינן משטה הייתי כך הרי זה כי עצם הדבר שהוא עצמו לא טען משמש כראי' נגד טענה זו, או האם הטעם הוא משום שדנין רק על פי הטענות שהוא עצמו טוען (חוץ מהיכא ששייך "פתח פיך לאילם").

סנהדרין: פרק זה בורר פ"א, (פ"ד סק"א).

הולכה

א. כללי

ב. טבילת אצבע

ג. הולכת אברים

ד. מחלוקת רבי שמעון ורבנן אם מחשבה פוסלת בהולכה

ה. הולכה שלא ברגל

א. כללי

שיטת הרמב"ם שהמהלך במקום שאינו צריך הרי זה מיקרי בגדר עבודת הולכה ומחשבה פוסלת בה.

זבחים ג': קכ"ז (קטע "מיהו הגר"ח" ולהלן שם).

דברי המל"מ שלפ"ז ה"ה שזר פוסל בהולכה כזו, ושלאורה הה"נ לשמאל.

זבחים ג': קכ"ז (קטע "מיהו עי' במל"מ").

הדרך שיש עבודת הולכה רק היכא שהיתה קבלה בכלי שרת, והדרך שיש עבודת הולכה כל היכא שהיתה עבודת קבלה אפילו אם אינה צריכה כלי שרת, והדרך שיש עבודת הולכה כל היכא שהי' קידוש כלי אפילו אם אין שם שום קבלה כלל וכגון במנחת כהנים, וכן בענין הא שר"ש סובר שאפשר לעבוד מנחה ביד בלי קידוש קומץ בכלי ובכל זאת יש עבודת הולכה.

זבחים א': תקנ"ז.

בענין איך שייך מחשבה בכל זריקה, הלא לפני שהגיע הדם להמזבח הרי זה בגדר

הולכה, ולאחר שהגיע הרי כבר נעשית מצוותו.

זבחים א': תרע"ו.

בענין למה הולכת דם למזבח פסולה בשמאל.

זבחים ב': תק"כ.

שפסיעה אחת של הולכה חשיבא לכל הפחות בגדר חצי מתיר.

זבחים ב': תשע"ו.

דברי הרמב"ם שבעוף ליכא הולכה.

זבחים א': תקנ"ז (קטע "ועכ"פ דברי הגרי"ז").

ב. טבילת אצבע

בענין טבילת אצבע מפגלת: דעת הרמב"ם שטבילת אצבע היא חלק מהזריקה, והסברא שהיא חלק מההולכה.

זבחים א': קל"ז, תקפ"ז, תקצ"ד, תקצ"ז, תרל"ד, תרס"ה.

גדר "הולכה זוטרתית".

זבחים א': תרס"א, תרס"ה, תרס"ו.

ג. הולכת אברים

דברי הגרי"ז שהיכא שהוליך את כל הבהמה אין זה נקרא הולכת חלבים ואברים.

זבחים ב': תק"כ.

בענין אם הולכת אברים על הכבש עד המזבח הרי היא עוד בגדר עבודת הולכה, או האם הם נחשבים כבר על המזבח והוי בגדר העלאה.

זבחים א': ק"י (קטע אחרון), תל"ז (קטע "ותי" ולהלן שם).

זבחים ב': תקי"ח.

המחלוקת בין המל"מ והשפת אמת בענין אם בהולכת אברים בזר רק האברים נפסלו (שפ"א) או האם כל הקרבן נפסל (מל"מ).

זבחים א': תרל"ח.

ד. מחלוקת רבי שמעון ורבנן אם מחשבה פוסלת בהולכה

דברי עולא בשם רבי אלעזר שגם רבי שמעון שסובר שמחשבה אינה פוסלת בהולכה הרי הוא מודה שזרות שפיר פוסלת.

זבחים א': תרע"א, תרע"ב.

שלפי רבי שמעון הולכה לא מיקרי ממתירי הקרבן כיון שאפשר לבטלה, אבל הולכה בחטאות הפנימיות חשיבא שפיר ממתירי הקרבן (חי' רבי ארי' ליב).

זבחים א': תקנ"ד, תר"ד, תרי"א, תר"כ.

שלפי ר"ש יסוד העבודה של הולכה בחטאות הפנימיות אינו קירוב לזריקה אלא הבאה לפנים.

זבחים א': תקצ"ח, ת"ר, תר"כ, תרכ"ד.

בענין אם לפי רבנן דר"ש אי אפשר לבטל הולכה, או האם גם הם מודים שאפשר לבטלה רק שבכל זאת ס"ל שמהני בה מחשבה.

זבחים א': תקנ"ד, תקע"ח*, תרל"ג, תרל"ו, תרס"ז, תרס"ט, סק"א סק"ב.

זבחים ב': תק"כ ובהערה.

שיטת הרמב"ם שמחשבה פסולה פוסלת גם בהולכה לצד חוץ (ובענין מה הדין בנוגע לזרות), ודלא כרש"י שסובר שלפי המסקנא כו"ע מכשירים בכה"ג.

זבחים א': תר"ג, תרנ"ו, תרע"א, תרפ"א, תרפ"ב (והראב"ד שחולק על הרמב"ם).

ה. הולכה שלא ברגל

הטעם לומר שהולכה שלא ברגל לא שמה הולכה.

זבחים א': תרמ"ו.

נפ"מ אם הולכה שלא ברגל שמה הולכה או לא.

זבחים א': תרמ"ח, תרנ"ד.

הדרך שהולכה שלא ברגל אפשר לתקן משא"כ הולכה בור.

זבחים א': תרמ"ז, תרמ"ח, תר"ע (דברי הטהרת הקודש ודברי האבן האזל), תרפ"ב (דברי הגר"ח).

בענין אם סוברים שהולכה שלא ברגל לא שמה הולכה האם צריכים שכל ההולכה

תהי' ברגל או האם סגי במקצת.

זבחים א': תר"ג, תרנ"ד, תרנ"ה, תרנ"ז, תרנ"ט.

דעת הרש"ש שאפילו אם מקצת הולכה שלא ברגל לא מפריע, אבל בכל זאת צריכים שאותו כהן שעשה מקצת שלא ברגל יעשה הוא עצמו מקצת ברגל, ולא סגי בכהן אחר.

זבחים א': תר"ג, תרנ"ה.

השיטה שאפילו אם לא מפריע אם יש מקצת הולכה שלא ברגל אבל הרי זה רק אם הי' ע"י כהן כשר שיכול לעשות הולכה ברגל בכשרות, דאז הרי זה בגדר ראוי לבילה דאין בילה מעכבת בו.

זבחים א': תר"ג (קטע "והנה לקמן").

בענין אם היכא שזו בישיבה הרי זה בגדר הולכה שלא ברגל, או האם זה בגדר הולכה עם פסול יושב (ונפ"מ לפי המ"ד שסובר שהולכה שלא ברגל שמה הולכה, וכן למ"ד לא שמה הולכה לענין אם בכה"ג אפשר לחזור ולעשות את ההולכה עוד הפעם לפי הדרך בגמ' שבהולכה שלא ברגל אפשר לתקן).

זבחים א': תרמ"ז.

בענין הולכה שלא ברגל לצד חוץ.

זבחים א': תרנ"ו, תרפ"ב.

בענין היכא שהוליך קצת ושוב זרק ממקום רחוק.

זבחים א': תר"ג (קטע "גם צידד").

שיטת הרמב"ם בפ"א מהל' פסוה"מ הכ"ג (לפי הרבה מפרשים) שאם שחט וקיבל, וזרק מהמקום שקיבל בלי להוליך הרי הזבח פסול כי לא עשה הולכה, כי הושטת היד אינה בגדר הולכה כי היא שלא ברגל.

זבחים א': תרס"ז.

דעות המפרשים בביאור דברי הרמב"ם הנ"ל.

זבחים א': תרס"ט.

עוד בענין הולכה שלא ברגל.

זבחים א': תקפ"ז, תרס"ו, תרע"ו.

הוראה

ע"י עוד בערכים: בית דין של עשרים
ושלשה, דיינים סקי"ד, דיני ממונות סקי"ח
דיני נפשות, סמיכה, סנהדרין.

א. הלכה כרבים

ב. חריף נגד רבים

ג. הלכה ככתראי

ד. כללים שונים בהוראה

א. הלכה כרבים

הדרך שהיכא שיושבים בדין בתורת ב"ד,
ההלכה היא כרבים משום הגזיה"כ של
אחרי רבים להטות, אבל היכא שאין
יושבים בדין בתורת ב"ד אלא יש דעות בין
מורי הלכה הרי זה משום דכיון שהם רבים
קרוב הדבר לומר שהם צודקים.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ס"א (קטע
והנה הרמב"ן").

הדרך שהיכא ששימש יותר חכמים מאלו
שחולקים עליו יש לו דין של רבים
לעומתם.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ס"א (קטע
אחרון).

ב. חריף נגד רבים

דברי החינוך במצוה ע"ח שההלכה היא
כרבים נגד יחיד אפילו אם היחיד הוא יותר
גדול מכל אחד מהרבים (אלא שכתב
שהיינו רק אם הם קרובים למדריגתו אבל
הדעת אינה סובלת שההלכה תהי' כרבים
שהם בורים במקום יחיד שהוא חכם).

יבמות א': רנ"ח סק"ב.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ס"א (קטע
ו"באמת עי").

הדרך שהטעם למה ההלכה היא כהרבים
כשהיחיד הוא יותר גדול הרי זה משום
שהיכא שהרבים אומרים כנגד יחיד התורה
אומרת לנו שבכה"ג קרוב הדבר לומר
שטעמם הוא הטעם היותר מסתבר, ומעתה
לפ"ז אם יש איזה טעם בגוף הדברים למה

נראה לנו שבכל זאת טעמו של היחיד הוא
יותר מסתבר א"כ שפיר צריכים לפסוק
כמותו כנגד הרבים.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ס"א (קטע
ו"אולי" וקטע ו"באמת יש גם").

דברי הרמב"ן בשם רב האי גאון שבחריף
כנגד רבים יעשה הדיין כמו שנראה לו.

יבמות א': רנ"ח סק"ג.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ס"א (קטע
ו"ועי" בחי' הרמב"ן").

דברי הרמב"ן עצמו שחולק על דברי רה"ג
הנ"ל וסובר שהיכא שיושבים בדין בתורת
ב"ד ההלכה היא תמיד כמו הרבים, אבל
היכא שאינם יושבים בדין, אלא שיש דעות
שונות בהלכה מסוימת, נקטינן כרב האי
גאון שבחריפים נגד רבים יעשה כמו
שנראה לו, אלא שהני מילי היכא
שהחריפים הם ג"כ כמה, ולא רק יחיד, כי
אין ההלכה כיחיד כנגד רבים אפילו אם
הוא חריף טפי, והוכיח כן מר"א בן
הורקנוס.

יבמות א': רנ"ח סק"ג סק"ד.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ס"א (קטע
והנה הרמב"ן").

סנהדרין: ע"ט.

אבות: ר"ב.

ג. הלכה ככתראי

משמעות דברי הרי"ף והרשב"ם שהיכא
שהבתרא הי' בגדר תלמיד בשעה שאמר
דבריו לא אמרין הלכתא ככתראי.

ב"ב ב': שט"ו סק"א.

בענין אם הלכה ככתראי אפילו נגד הכלל
שהלכה כרב נחמן בדיני.

ב"ב ב': שט"ו סק"א.

דברי הש"ך שלא אמרין הלכה ככתראי
היכא שיש הבדלי מדריגות ביניהם כמו
באמורא נגד תנא.

סנהדרין: שע"ג *סקי"ג.

חומש: הקדמה, ד' סקי"ג.

ד. כללים שונים בהוראה

ביאור דברי זעירי שהיכא שהתירוה להנשא על פי ע"א שאומר שמת בעלה, ואח"כ בא בעלה, הרי היא חייבת חטאת, ולא פטרינן לה משום הדין שיחיד התולה בהוראת ב"ד פטור מחטאת, כי אין זו הוראה אלא טעות (ודלא כהתנא של המשנה).

יבמות ג': קל"ד.

דברי הקובץ הערות שמחלוקת בית שמאי ובית הלל הרי זה דומה למחלוקת בתוך הסנהדרין, כי היתה מחלוקת בין כל חכמי ישראל ובכה"ג הרי זה דומה לסנהדרין, ומש"ה חייב הצד המיעוט לעשות כצד הרוב משום לא תסור.

יבמות א': רנ"ז.

בענין אם לפי המ"ד שסובר שבית שמאי לא עשו כדבריהם אלא כדברי בית הלל, הרי זה ה"י רק לחומרא או גם לקולא.

יבמות א': רע"א, רע"ג, רע"ה.

בענין הספק אם הלכה כרבי מחביריו.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ס"א.

בענין סתם משנה ומחלוקת בתוספתא.

יבמות ב': תרמ"ט (קטע אחרון).

דברי המהרי"ק ש"כללי דהלכתא", כגון שההלכה היא כרבא נגד אביי, הרי הם רק בנוגע לדברים שנוהגים למעשה בזמן הזה, אבל לא נאמרו לענין הלכתא למשיחא.

הוריות: ע"ט (קטע "והנה לקמן בסוגיין").

דברי הכסף משנה שהכלל שהלכה היא כרבא, הוא רק כשהוא חולק עם אביי אליבא דכו"ע, אבל לא היכא שהם חולקים רק בדעת מ"ד אחד.

יבמות א': רנ"ו בההערה השני'.

שמרימר אינו סובר שההלכה היא כאביי ביע"ל קג"ס.

ב"מ: פרק אלו מציאות ל"ד.

שההלכה היא כהש"ס שלנו נגד הזוהר.

יבמות ב': שס"א (קטע "והנה בסי' קס"ה").

שדרך הרמב"ם היא להמשך אחר הירושלמי היכא שבהבלי יש שינויא דחיקא (חכם צבי בסי' קס"ו, וכעין זה כתב המהרי"ק בשורש ק').

ב"מ: פרק אלו מציאות ל"ז סק"ד.

בענין אם באיסור דאורייתא שייך לומר שדבר מסוים הוא אסור אבל שאינו פסול בדיעבד.

סנהדרין: נ"ג (קטע ראשון).

הדרך ששייך שב"ד יעשו פסק דין מספק.

סנהדרין: שע"ו.

בענין היכא שיש מחלוקת אם אדם מסוים עשה דבר שפוסל אותו לעדות משום רשע, האם צריכים להכריע בין המאן דאומרים לפי כללי איסור כי הרי זה ספק איסור דהיינו הלאו של לא תשית רשע עד שלא לקבל עד רשע, או האם צריכים להכריע לפי כללי דינים כי הלאו הוא תוצאה מהעובדא שהוא פסול.

סנהדרין: פרק זה בורר ל"ו.

הדרך שבספק כמאן הלכתא, אע"פ שצריכים לפסוק יחלוק או הממע"ה, אבל אם הדיין פסק כאחד מהמאן דאומרים אין זה נקרא טועה בדבר משנה כי יתכן שכיון באמת להלכה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין נ"ט (קטע "וי"ל דנהי").

"נשאל לחכם וטימא לא ישאל לחכם ויטהר, לחכם ואסר לא ישאל לחכם ויתיר", בענין אם הטעם הוא משום כבודו של הראשון, או האם הטעם הוא כדי שלא יראה כשתי תורות, או האם הטעם הוא משום שכבר נעשה חפצא של טומאה או איסור. ולפי הצד השלישי לא יועיל אפילו אם הראשון מודה להשני, או שהשני גדול בחכמה ובמנין.

ע"ז: ע"א.

בענין אם הראשון התיר והשני אוסר, לפי הטעם השלישי הנ"ל.

ע"ז: ע"א.

"היו שנים, אחד מטמא ואחד מטהר, אחד

אוסר ואחד מתיר, אם הי' אחד מהם גדול בחכמה ובמנין הלך אחריו, ואם לאו הלך אחר המחמיר". בענין מה היא הכוונה ב"מנין", וכן בענין מה הדין אם אחד גדול בחכמה ואחד גדול במנין.

ע"ז: ע"ב.

ביאור דברי רבי יהושע בן קרחה שבשל תורה הלך אחר המחמיר ובשל סופרים הלך אחר המיקל.

ע"ז: ע"ג.

שיטות הראשונים בענין כל "איכא דאמרי" שבש"ס, האם ההלכה היא כהלשון הראשון או כהאיכא דאמרי.

ע"ז: ע"ד.

הזמה

א. מהות עונש כאשר זמם, ודברי רבי עקיבא שעדים זוממין קנסא הוא

ב. דיני העד

ג. דיני ההזמה

ד. כאשר עשה

ה. למפרע הוא נפסל

ו. הזמה והכחשה

ז. הלאו של לא תענה

ח. דינים שונים

ט. יכול להזימה

י. יכול להזימה בציורים שונים של עדות בדיני התורה

יא. עדי בן גרושה ובן חלוצה שהוזמו

יב. עדי גלות שהוזמו

יג. עדי כופר שהוזמו

יד. עדי חיוב קרבן שהוזמו

טו. שעדים זוממין אינם נמכרין בעבד עברי

טז. המחלוקת בין רבי מאיר וחכמים בעדי ממון שהוזמו

יז. עוד בענין עדי ממון שהוזמו

יח. עדי קנס שהוזמו

יט. עדי מלקות שהוזמו

כ. עדי שטר שהוזמו

כא. עדי איסור שהוזמו

כב. עדי שור הנסקל שהוזמו

א. מהות עונש כאשר זמם, ודברי רבי

עקיבא שעדים זוממין קנסא הוא

הדרך שבעדים זוממין העונש אינו בגלל שעבר על איסור שכתוב בתורה אלא משום העבירה השכלית שיש כאן.

כתובות ב': תמ"ח סק"ג.

בענין אם העונש של כאשר זמם הוא עבור הזממה שזמם נגד חבירו, רק שגזרה בתורה שמענישין אותו רק אם זמם בדרך עדות, או האם העונש הוא עבור עצם העובדא שהעיד שקר.

מכות: ל"ד.

בענין אם החיוב של כאשר זמם הוא משום דחשבינן כאילו כבר עשה.

ב"ק א': ע' סק"א.

מכות: נ"ז, ק' (קטע "והנה אם נאמר"), ק"ו (קטע ראשון).

בענין אם היסוד של ועשיתם לו כאשר זמם הוא שמסתכלים על העדים עצמם כמחללי שבת או רוצחים במציאות, או האם התורה אמרה לתת להעדים הדין שרצו להחיל על הנידון בלי להסתכל שהדבר הוא כן במציאות אצל העדים, או האם הוי סתם הטלת עונש ותוכן העונש הוא שיעשו להם מה שרצו לעשות אבל בלי לומר שהם מקבלים את החיוב שרצו להחיל עליו.

מכות: ט' (קטע "מיהו י"ל", וקטע "ועכ"פ", וקטע "גם י"ל שיסוד הדין"), כ"ז (קטע "קושיא ג'"), נ"ד סק"ב, נ"ה (קטע ראשון), נ"ז.

בענין אם כל הציורים של כאשר זמם הם שם אחד של עונש, דהיינו שם של ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו, או האם כל ציור קובע שם עונש לחודי'.

מכות: צ"ו.

בענין אם הסברא הפשוטה היא שעדים זוממין ממונא הוא כחכמים או קנסא הוא כרבי עקיבא.

מכות: נ"ז.

דברי הפני יהושע שלפי חכמים התשלומין הם בגדר כפרה.

מכות: ק"ו (קטע ראשון).

דברי התוס' שאנץ שהציור המקורי שבו אמר רבי עקיבא שעדים זוממין קנסא הוא הרי זה היכא שאחרי שהוזמו בב"ד חזרו והודו, ודברי התוס' רי"ד שהציור הוא היכא שהודו לפני שהוזמו.

מכות: נ"ו סק"ד סק"ו.

מה שציידד רעק"א שאע"פ שלפי רבי עקיבא היכא שהודה שהוזם בב"ד פלוני הרי הוא פטור אפילו אם אח"כ באו עדים שהוזם בב"ד פלוני, אבל אם הוזם פעם שני בהב"ד השני, דהיינו שבאו שם עדים ואמרו עמנו הייתם, הרי הוא חייב, כי על ההזמה החדשה הזאת לא הודה מעולם.

מכות: נ"ו סק"ה.

בענין הסוברים שעדי ממון שהוזמו לאחר שכבר שלם הבעל דין חייבים בכאשר זמם אפילו אם אי אפשר להחזיר את הממון כי לא אמרינן בממון כאשר זמם ולא כאשר עשה: למה ככה"ג חשיב בגדר קנס לפי רבי עקיבא הלא אינו בגדר "יותר ממה שהזיק".

מכות: ס"ז.

ב. דיני העד

בענין אם כשזוממים עדים הרי הם נחשבים בעלי דבר.

כתובות ב': אות נ"ט.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה מ"ג.

סנהדרין: פרק זה בורר ל"ח.

מכות: צ"ז (קטע "ומצד הסברא"), ק"ח (קטע "וכן יש לפרש" וקטע "ועכ"פ התיו"ט"), קי"ב, קי"ג (קטע "והנה אם נאמר" ולהלן (שם).

בענין אם עד זומם מיקרי רשע דחמס.

סנהדרין: פרק זה בורר מ"ז, מ"ח.

בענין היכא שהוזם, האם מיקרי עד פסול גם תכ"ד לפני העדות שקר.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה נ"ח סק"ב.

הטעמים למה עד פסול שהעיד והוזם אינו בכאשר זמם.

כתובות ב': ק"ג (קטע "ובענין למה").

ב"ק ב': המשך פרק מרובה נ"ד סק"א (קטע "וכתב וז"ל"), נ"ה, ס"ה, ס"ט (קטע "מיהו יש ליישב").

סנהדרין: ס"ט סק"ב (קטע "ברם עי' בב"ק"), פרק זה בורר ק"ז (קטע "גם יש לתרץ").

ג. דיני ההזמה

הסוברים שדין הזמה אינו רק על עמנו הייתם, אלא ה"ה לכל היכא שנתברר ששיקרו.

מכות: נ"ט סק"ד סק"ז.

דברי התומים שהיכא שהזוממים אומרים אנחנו היינו עמכם בהמקום שאמרתם אבל לא ראיתם הרי זה בגדר הזמה.

מכות: ק"ט סק"א.

דברי רבינו יונה התמוהים שהיכא שהזוממים אומרים המלוה או הלוח ה' עמנו במקום אחר הרי זה בגדר הזמה.

מכות: ק"ט סק"ב.

הדרך שהעדות של הזוממים הרי היא מעצם גורמי החיוב של כאשר זמם ולא רק הדרך איך מבררים שהיו במקום אחר.

מכות: נ"ו סק"ד.

בענין שעדים זוממין חייבים בלי התראה.

כתובות ב': תמ"ד - תמ"ט.

מכות: פ"ז.

"אין העדים נעשין זוממין עד שיגמר הדין על פיהם": בענין אם הם נפסלים ולוקין משום לא תענה גם אם הוזמו קודם שנגמר הדין על פיהם.

מכות: צ"ז, קי"ג.

"אין העדים נעשין זוממין עד שיגמר הדין על פיהם": גדר גמר דין לענין זה (הסברא שאפילו אם אח"כ נתברר שבאמת לא ה' גמר דין, אבל בכל זאת הרי הם נעשים זוממין כי מיקרי שהגענו למצב של נפש תחת נפש, ומספיק בכך).

דברי הרמב"ן שהטעם למה פטורים על
כאשר עשה הרי זה משום שכיון שנהרג
חזינן שכן ה"י רצון הקב"ה שהרי כתוב
אל-הים ניצב בעדת א-ל.

מכות: קט"ו.

בענין אם הדין של אם "הרגו אין נהרגין"
הרי זה בגלל שאין עונשין מן הדין, או
האם יש דרשה מיוחדת של כאשר זמם ולא
כאשר עשה.

כתובות ב': ט"ו (קטע "מיהו
באמת") ובהערה.

קידושין ד': רמ"ט סק"ב בהערה,
סק"ד בהערה, שע"א (קטע "ב"
וקטע "מיהו ראיתי").

ב"ק א': ע' סק"ה.

סימנים בענינים שונים: "בענין
מלקות" ב' סק"ט (קטע "והנה
תוסי' בב"ק" ולהלן שם).

חומש: פר' שמיני, אך את זה לא
תאכלו (י"א, ד') [ב] (קטע "הנה
בתוסי' ולהלן שם).

שהדין של "ולא כאשר עשה" אינו רק
שצריכים להזים את העדים לפני ביצוע
הדין על הבעל דין, אלא גם אם הזימו
אותם קודם ביצוע הפסק דין, אבל אם
מאיזה טעם שהוא המשיכו לבצע את הפסק
דין (כדת וכדין, עיי"ש הציור), הרי זה
מתהפך להיות בגדר כאשר עשה.

מכות: נ"ט סק"ד.

שעדים שזממו לחייב ממון והוזמו מקבלים
את העונש של כאשר זמם אפילו אם הוא
ציור של כאשר עשה, דהיינו שכבר הוציאו
ממון מהבעל דין.

כתובות ב': ט"ו (קטע "מיהו
באמת").

ב"ק א': ע'.

מכות: ס"ז (קטע "והנה נראה").

חומש: פר' שמיני, אך את זה לא
תאכלו (י"א, ד') [ב] (קטע "הנה
בתוסי' ולהלן שם).

שיטת הרמב"ם שעדים שזממו להלקות
והוזמו מקבלים את העונש של כאשר זמם
אפילו אם הוא ציור של כאשר עשה, דהיינו
היכא שכבר הלקו את הבעל דין.

כתובות ב': ק"ג (קטע "גם יש
ליתן" ולהלן שם).

ב"ק ב': המשך פרק מרובה מ"ג*
(קטע "וי"ל דהנה"), ס"ה.

סנהדרין: ס"ט סק"ב, פרק זה בורר
ל"ח* (קטע "וי"ל דהנה").

מכות: קי"ד.

שאפשר להזים עדים אפילו אם קודם
ההזמה אמרו עדות שקר העדנו, וכן אפילו
אם הדין ה"י שהם יכולים לחזור ולהעיד
ולעקור את עדותם, ואע"פ שעי"ז מתבטל
הגמר דין, אבל מספיק בזה שבשעתו ה"י
כאן גמר דין.

מכות: נ"ט סק"ו.

בענין היכא שמזימים שלא בפני הניזומים,
האם נהי שאין מחייבים אותם בהעונש של
כאשר זמם אבל הרי הם נפסלים.

כתובות ב': נ"ט.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה מ"ג
(קטע "וכבר האריכו").

סנהדרין: פרק זה בורר ל"ח (קטע
"וכבר האריכו").

שאפילו היכא שהדין הוא שהם יכולים
לחזור ולהעיד, אבל לאחר שהוזמו אינם
יכולים כי חשיבי נוגעים בעדותן.

כתובות ב': נ"ז (קטע "והנה
מש"כ").

שהיכא שהעדים לא היו חייבים להזכיר את
המקום ואת הזמן, אבל אעפ"כ שפיר
הזכירו דברים אלו, אפשר להזימם כי שפיר
מיקרי חלק מן העדות.

ב"ב ב': שכ"ט סק"ב.

שהיכא שכל כת צריכה את ההגדה של
הכת השני' אין עושים בהם דין הזמה עד
שיוזמו כולם אע"פ שהם מעידים על דברים
שונים, כגון ג' כיתי עדים על ג' נגיחות
דהעדאה.

ב"ק א': שי"א.

בענין הציור של אסיהדו תרי בחד ותרי
בחד.

מכות: קי"ג (קטע "ועי' בערל"נ"
ולהלן שם).

ד. כאשר עשה

נדרים: פרק כל כנויי נ"ד (קטע אחרון).

מכות: כ"ד, ק' (קטע "מיהו יש ליישב"), קט"ו.

בענין אם גם בעדי קנס שהוזמו אמרינן כאשר זמם ולא כאשר עשה.

מכות: ק' (קטע "מיהו לפ"ז").

קושיות המפרשים שבעדי בן גרושה, ועדי חזקת ג' שני חזקה, ועדי שן ועין, הרי זה תמיד ציור של כאשר עשה.

ב"ק א': ע' סק"ד.

מכות: כ"ד, צ"ז (קטע "והצל"ח).

בענין אם אע"פ שהדין של כאשר זמם אינו נוהג בהציוור של כאשר עשה אבל הרי הם נפסלים ולוקין משום לא תענה.

מכות: צ"ז (קטע וגם לענין התנאי" ולהלן שם), קי"ג.

ה. למפרע הוא נפסל

ביאורים שונים בהמחלוקת בין אביי ורבא אם עד זומם למפרע הוא נפסל או מכאן ולהבא הוא נפסל (וביאור עד זומם חידוש הוא, ובענין למה מאמינים את המזימים).

ב"ק ב': המשך פרק מרובה מ"ג.

סנהדרין: פרק זה בורר ל"ח.

מכות: צ"ז (קטע "ומצד הסברא"), ק"ח (קטע "ועכ"פ התיו"ט"), קי"ב, קי"ג (קטע "והנה אם נאמר").

בענין אם הכוונה בלמפרע הוא נפסל היא דחשיב שנתברר עכשיו שהי' פסול כל הזמן רק שלא ידענו מזה, או האם הוי חלות דין של פסול למפרע.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה מ"ג*.

סנהדרין: פרק זה בורר ל"ח*.

בענין היכא שהזימו עדים שהעידו על אשה שמת בעלה, האם יש להם דין של עדים זוממין, או האם יש להם דין של עדים שהוכחשו (אשר לפ"ז הרי זה נשאר ספק אם מת בעלה או לא), וצדדי הספק.

סנהדרין: פרק זה בורר ל"ח* (קטע אחרון).

בענין הלשון בגמ' שסובר שמכאן ולהבא הוא נפסל משום פסידא דלקוחות (מחלוקת

הקור"ש והאפיקי ים).

ב"ק ב': המשך פרק מרובה נ"ד סק"א.

בענין למה אמרינן שפסולי עדות דרבנן נפסלין רק משעת הכרזה משום פסידא דלקוחות אבל פסולי עדות דאורייתא פסולים גם קודם הכרזה, הלא גם פסולי עדות דאורייתא פסולים רק מכאן ולהבא משום פסידא דלקוחות וא"כ מטעם פסידא דלקוחות הדין נותן שיפסלו רק משעת הכרזה.

סנהדרין: פרק זה בורר ל"ט.

ו. הזממה והכחשה

ביאורים שונים ב"הכחשה תחילת הזממה" בכ"ק דף ע"ג ובכתובות דף י"ט.

כתובות ב': נ"ו.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה ס"ד, ס"ה.

שבכל הזממה נכללת גם הכחשה.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה מ"ו.

סנהדרין: פרק זה בורר מ"ב.

בענין מה שהביאו שהרמב"ם סובר שהיכא שע"י ההזממה נעשה גם הכחשה בגוף העדות, אין דנין דין הזממה אלא דין הכחשה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קכ"ב.

סנהדרין: כ"ג (קטע "ב. לקמן").

מכות: י"ג (קטע "ב."), ק"ח, ק"י, קי"א.

ז. הלאו של לא תענה

בענין אדם שפסול לעדות שהעיד ושיקר בעדותו, האם הוא לוקה משום לא תענה.

כתובות ב': תל"ו.

סנהדרין: כ"ג (קטע "א. שמעתי מקשים").

דברי הרמב"ם שעדי קינוי וסתירה שהוזמו לוקין.

כתובות ב': תמ"ב (קטע "והנה ע"ע ברמב"ם").

מכות: ע"ד סק"ב.

סימנים בענינים שונים: "סוטה" י"ב סק"א (קטע "ועוד הקשה ממה שפסק הרמב"ם").

ח. דינים שונים

בענין עדים שהעידו שאדם מסוים חייב מיתה והזומו והיו המזימים קרובים להבעל דין.

סנהדרין: ע"ז (קטע "והנה לפי כל הנ"ל").

דברי תוס' שאם עדים זוממים טבחו או מכרו בהמה בשעה שהגידו את עדותם הזוממת אינם משלמים דו"ה כי עדים זוממים אינם לוקים ומשלמים.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה כ"א.

דברי הר"י בתוס' שהיכא שזממו לעשות לאחיו שני דברים לא אמרינן קלב"מ כיון שזממו לעשות את שני הדברים.

כתובות ב': תמ"א, תמ"ב.

מכות: ע"ב, ע"ג, ע"ד.

שהיכא שיודעים העדים שמתוך עדותם יוצאים שני חיובים אינם יכולים לומר שנתכוונו לעשות רק אחד מהם.

ב"ק א': שי"ז סק"ב.

בענין עדי הבעל שהזומו נהרגין ואין משלמין ממון.

מכות: ע"ג.

בענין עדי האב שהזומו נהרגין ומשלמין ממון.

מכות: ע"ג.

דברי הרמב"ם שגם עדי מלקות וממון צריכים הכרזה אחרי שנענשו בכאשר זמם, ודברי רש"י בענין זה

מכות: צ"ח*.

ט. יכול להזימה

בענין מגלן שצריכים עדות שאתה יכול להזימה.

מכות: י"ג (קטע "ועי' בקו"ש" וקטע "והנה בענין"), כ"ה (קטע "גם יש להקשות").

בענין אם הטעם למה התורה אמרה שצריכים יכול להזימה הרי זה כדי שיפחדו.

כתובות ב': תמ"ט.

סנהדרין: כ"ג (קטע "והנה סומכוס" ולהלן שם), קנ"ה.

מכות: י"ג, כ"ו (קטע "והנה כבר כתבנו" ולהלן שם).

הדרך שעדות שאי אתה יכול להזימה אינה פסול בהגברא אלא פסול בהגדה,

שבעות: קכ"ו (קטע "והנה יש ליתן" ולהלן שם).

הדרך שעדות שאי אתה יכול להזימה אינה לא פסול בהגברא ולא פסול בהגדה, אלא סוף הדין הוא רק שב"ד מנועים מלקבל את העדות.

מכות: א' סק"ג (קטע "וביותר נראה" ולהלן שם).

בענין היכא שהעדות היא בגדר עדות שאי אתה יכול להזימה מחמת סיבה בגופו של העד, האם חשיב העד פסול בגופו משעת ראיתו או האם מיקרי רק שההגדה פסולה.

יבמות ב': תל"ב.

סנהדרין: ע"ו.

בענין אם פסול משום עשאא"ל היכא שאי אפשר להזים את העדים משום שהבעל דין הודה שאומרים אמת (המחלוקת בין סומכוס ורבנן בב"ק דף ע"ה ע"ב).

סנהדרין: כ"ג (קטע "ועיין עוד בב"ק"), קנ"ה, רנ"ג (קטע "עוד הי' נראה").

דברי הנודע ביהודה שמיקרי אינו יכול להזימה עד שעונה על כל החקירות. ודברי הבית הלוי שגם בלא כל החקירות מיקרי יכול להזימה ע"י החקירה של איזה יובל או איזה שבוע וכדומה, דהא יכול להזימם ע"י עמנו הייתם כל היובל או כל השבוע, רק שגזיה"כ היא שצריכים ז' חקירות.

סנהדרין: ר"י (קטע "והנה לכאורה").

בענין אם צריכים שיהי' אפשרי להזים את העדים באותו ב"ד שאמרו את העדות או האם סגי בזה שיכולים להזימם בב"ד אחר.

כתובות ב': ק"ד.

גיטין: פרק המביא גט קנ"ח.

ב"ב ב': פרק יש נוהלין י"ג סק"ג.

סנהדרין: ס"ט סק"ג.

בענין היכא שההזמה גופא מולידה את הסיבה למה מיקרי עשאא"ל אבל לפני שהעיד היו כאן התנאים של "יכול להזימה", האם עדותו מהני או לא.

עדות שאי אתה יכול להזימה.
 כתובות ב': ק"ד.
 גיטין: פרק המביא גט קנ"ח.
 ב"ק ב': רי"ד (קטע אחרון).
 בב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ג סק"ג.
 סנהדרין: ס"ט סק"ג.
 י. יכול להזימה בצוירים שונים של
 עדות בדיני התורה
 הסוכרים שבמומן לא בעינן יכול להזימה
 מדאורייתא או לכל הפחות מדרבנן.
 כתובות ב': שצ"ג (קטע "ועי' בבית
 יעקב" וקטע "ברם באמת").
 ב"ק ב': ר"ז.
 סנהדרין: י"ג (קטע "אולם"), ס"ט
 סק"א, ע"ה (קטע ראשון), פרק זה
 בורר נ"ח, ק"ה, ק"ז (קטע "מיהו
 לפי"), ר"ז (קטע "אמנם עיין"),
 רנ"ג (קטע "עוד").
 שבעות: קכ"ו (קטע "ועי' עוד
 בב"ב").
 בענין אם בדיני קנסות בעינן עדות שאתה
 יכול להזימה.
 כתובות ב': שצ"ג (קטע "ברם
 באמת").
 סנהדרין: ר"ז (קטע "אמנם מדברי
 הריב"ש"), רנ"ג (קטע "עוד").
 בענין אם בדבר שבערוה צריכים עדות
 שאתה יכול להזימה, ודברי הנו"ב שבדבר
 שבערוה אין צריכים עדות שאתה יכול
 להזימה אפילו מדאורייתא.
 סנהדרין: ס"ד (קטע אחרון), ס"ט
 סק"א.
 מכות: א', ב' סק"ד.
 בענין שלאוסרה על בעלה על פי עדות
 צריכים דרישה וחקירה.
 סנהדרין: ס"ד (קטע "והנה לכאורה
 יש להוכיח" וקטע אחרון).
 בענין אם עדים על דבר שבערוה צריכים
 דרישה וחקירה.
 יבמות ב': תק"מ (קטע ראשון
 וקטע "מיהו יש להקשות")
 ובהערה שם.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה ס"ט
 (קטע אחרון).
 סנהדרין: כ"ג (קטע "והנה יש עוד
 סברא" ולהלן שם), פרק זה בורר
 ק"ז (קטע "והנה לעיל בדף ג'").
 מכות: י"ג (קטע "והנה יש עוד
 סברא" ולהלן שם).

דברי התומים שמספיק בזה שהי' יכול
 להזימה בשעת ההגדה אפילו אם אח"כ
 נתהפך להיות אינו יכול להזימה וכגון
 כשהבעל דין הודה אחרי ההגדה, ודלא
 כהיש"ש.

מכות: כ"ט (קטע "והנה להלן"),
 ל"א (קטע "והנה הים של שלמה"
 וקטע "מיהו באמת"), צ"ח.

הסברא דחשיב אינו יכול להזימה רק
 כשהוא משום סיבה בגוף העד או הגדתו
 אבל לא היכא דהוי משום סיבה צדדית
 כגון הא שאין דנין עדים זוממין בזה"ז.

סנהדרין: כ"ג (קטע "אמנם" ולהלן
 שם).

מכות: י"ג (קטע "והנה לכאורה"
 ולהלן שם).

הסברא שהיכא שמוטר להבעל דין לתפוס
 מן העדים אם יוזמו, חשיב יכול להזימה,
 אפילו אם ב"ד עצמם לא יוכלו להוציא
 מהם.

סנהדרין: ע"ט (קטע "ולכאורה יש
 ליישב").

השיטה שאין עד נעשה דיין משום דחשיב
 עשאא"ל (וממילא היכא שאין צריכים יכול
 להזימה הדין נותן שעד נעשה דיין).

כתובות ב': ק"ג, ק"ה, ק"ז.

גיטין: פרק המביא גט קנ"ו, קנ"ח.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה מ"ג*
 (קטע "והנה בדף צ'").

בב"ב ב': פרק יש נוחלין י"ג סק"ב.

סנהדרין: כ"ג (קטע "מיהו
 העירוני"), ס"ט, פרק זה בורר
 ל"ח* (קטע "והנה תוס' לעיל בדף
 ט").

השיטה שעד הקרוב לדיין פסול משום דהוי

כתובות ב': ע"ז סק"ב (קטע אחרון) ובהערה השלישית. סנהדרין: ס"ד (קטע "והנה לכאורה יש להוכיח" וקטע אחרון), ס"ט סק"א, ב' סק"ד. מכות: א', ב' סק"ד.

שאפילו אם אין צריכים, אבל אם אמרו זמן ומקום אפשר להזימם ולקיים בהם דין הזמה.

מכות: א' סק"א, ב' סק"ד.

הדרך שהיכא שהעידו שזינתה כדי להורגה ולהפסידה כתובתה, אין צריכים שיהיו בגדר "יכול להזימה" במיוחד גם על תשלומי כתובתה, כי כדי להפסידה את כתובתה אין צריכים תורת עדות, אלא כיון שהיא נידונית למיתה ונאסרת על בעלה הרי היא מפסידה כתובתה כתוצאה מזה.

כתובות ב': שצ"ג (קטע "ועי' בבית יעקב").

בענין יכול להזימה בעדות קידוש החודש, עי' בערך קידוש החודש - העדות.

הקושיא שהיכא שאמר "פלוני רבעני לאונסי" הי' צריך להיות נחשב עד שאי אתה יכול להזימו (עיי"ש הטעם).

סנהדרין: כ"ג (קטע "ב. בסנהדרין").

מכות: י"ג (קטע "ב.ב").

יא. עדי בן גרושה ובן חלוצה שהוזמו

בענין אם עדי בן גרושה שהוזמו לוקין ארבעים או שמונים.

מכות: ע"ה, צ"ה (קטע "ונראה שבתחילת").

בענין אם גם המלקות של עדי בן גרושה אין משלשין ביניהם.

מכות: ק' (קטע "והנה הפורת יוסף" וקטע אחרון).

בענין קושיית המפרשים שבעדי בן גרושה הרי זה תמיד ציור של כאשר עשה, עי' לעיל בסק"ד.

בענין המלקות של עדי בן גרושה: האם

והצדיקו מגלה שלוקין משום לא תענה אע"פ שהוא לאו שאין בו מעשה, או האם הן מלקות חדשות, ואם הן משום לא תענה האם זה עבור העבירה של עדות שקר או משום הרעה שעשה לחבירו, וכן אם הן מלקות חדשות מוצדיקו יש לחקור כהנ"ל דהיינו האם המלקות הן עבור העדות שקר או משום הרעה לחבירו.

כתובות ב': תמ"ב (קטע "וראיתי ולהלן שם), תמ"ד (קטע "ועי' במהרש"א").

מכות: י' (קטע אחרון), כ"ו, כ"ז* (קטע "ומיהו באמת" ולהלן שם), ע', ע"ד סק"א סק"ב, ע"ה, ע"ח (קטע "ובענין מה שנוקט"), פ"ו, פ"ח (קטע "וגם ממה"), פ"ט (קטע "והנה המגוי" ולהלן שם), צ', צ"ד (קטע ראשון), צ"ה (קטע "ונראה שבתחילת").

הדרך שכתבו תוס' בריש מכות שאפילו כשאי אפשר לקיים כאשר זמם כגון בבן גרושה אבל חשיב יכול להזימה כיון שלכה"פ לוקין.

כתובות ב': תמ"ב (קטע ראשון).

סנהדרין: ע"ה (קטע "ועיין בתוס'"), קנ"ה.

מכות: י"ג, כ"ב (קטע "שוב הקשה הרמב"ן), כ"ג, כ"ז* (קטע "והנה י"ל עוד" ולהלן שם), ע"ב (קטע "והנה לעיל"), ע"ד סק"ב.

דברי התוס' הרא"ש בב"ק בענין מתי סגי במלקות.

מכות: י"ג (קטע "ועי' עוד בדברי השט"מ"), כ"ב (קטע "והנה לכאורה גם").

הדרך שכתבו תוס' בריש מכות שבעדות בן גרושה לא בעינן יכול להזימה.

סנהדרין: ס"ט סק"א.

מכות: א' סק"ב, כ"ב (קטע "שוב הקשה הרמב"ן"), כ"ה, כ"ו, כ"ט.

בענין למה עדי בן גרושה שהוזמו אינם צריכים לשלם עבור מה שרצו להפסידו

מתנות כהונה, וכן עבור מה שרצו לחייבו לשלם עבור מה שכבר אכל (ועי' בערך פסולי עבודה בסוף סקי"א).

מכות: ח' (קטע "עוד תי' הרמב"ן" וקטע אחרון), י"ד - כ"א.

בענין "לו ולא לזרעו" בצירוף שאין כאן זרע וכגון בעדים סריסים או היכא שהעידו על כהן סריס.

מכות: ז'.

קושיא על הדרשה של "לו ולא לזרעו".

מכות: ב' סק"ה.

"לו ולא לאשתו".

מכות: ב' סק"ה, ג' סק"א, ד' (קטע אחרון), כ"ז (קטע אחרון), ע"ב (קטע אחרון).

"לו ולא לאמו".

מכות: ד'.

"לו ולא לאביו".

מכות: ל"ג סק"ב.

בענין מה שאין עושין כאשר זמם לחצאין: א) היכא שאי אפשר לקיים כאשר זמם בדבר שהוא עיקר העדות. ב) היכא ששני הדברים הם על מדריגה אחת. ג) היכא שאי אפשר לקיים כאשר זמם בדבר שהוא טפל. וכן אם מה שאין עושין כאשר זמם לחצאין הרי זה רק כשרוצים לעשות דבר אחד לחצאין, כגון חלק מהדין של פסול, אבל לא היכא שמדובר בשני דברים.

מכות: י"ח.

דברי הרמב"ן בענין מה שאין עושין כאשר זמם לחצאין.

מכות: י"ז, י"ח.

עוד בענין מה שאין עושין כאשר זמם לחצאין.

מכות: כ"ב (קטע "והנה לכאורה" ולהלן שם).

בענין אם לפי ההוה אמינא שהזוממין נעשים הם עצמם בני גרושה (או ממזרים) האם הם מקבלים גם את הקולות, דהיינו שמתור להם לישא חללה (או ממזרת).

מכות: ט' (קטע "ולפי הדרך" וקטע "ועכ"פ").

דאיירי באופן שמוחזק לנו שהוא כהן גם

בלא דברי העדים האלו.

מכות: ה'.

בענין אם גם עדים שהעידו על כהן שהוא בן חלוצה והוזמו לוקין מן התורה.

מכות: ח' (קטע "גם י"ל").

יב. הזמת עדי גלות

בענין מה שאין עושים בהם דין כאשר זמם.

מכות: כ"ט.

יג. עדי כופר שהוזמו

בענין מה שאין עושים בהם דין כאשר זמם.

מכות: מ"ט, נ'.

בענין הפסק של הרמב"ם שעדי כופר שהוזמו לוקין.

מכות: נ"א, ע"ד סק"ג.

יד. עדי חיוב קרבן שהוזמו

דברי הרמב"ן על עדים שהעידו שחייב קרבן והוזמו.

מכות: נ"ג.

טו. שעדים זוממין אינם נמכרין בעבד עברי

בענין מה שעדים זוממין אינם נמכרין בעבד עברי.

מכות: נ"ד.

בענין אם הם לוקין.

מכות: נ"ד סק"ג סק"ד.

דברי המאירי שהיכא שלית ל' לדידי' ואית להו לדידהו לא רק שאינם נמכרין אלא גם אינם צריכים לשלם.

מכות: נ"ד סק"ד, נ"ה (קטע אחרון).

טז. המחלוקת בין רבי מאיר וחכמים בעדי ממון שהוזמו

דברי המאירי שמה שרבנן סוברים שעדי ממון שהוזמו משלמין ואינם לוקין הרי זה כשהמלקות והתשלומין הם שניהם על שבאו להפסיד את הבעל דין ממון, אבל כשהמלקות הן בשביל שבאו לפסול את הבעל דין הרי העדים לוקין ואינם משלמין.

מכות: ט"ו, ט"ז (קטע "והנה עי' במאירי" וקטע "וצ"ל"), נ"א.

שיטת הרמב"ם שגם כשאומרים לאוסרה על בעלה באנו סוברים חכמים שמשלמים ואינם לוקין.

מכות: כ"ו* (קטע "ועכ"פ הרמב"ם").

עוד בענין הנ"ל.

מכות: ע"ד סק"א.

עוד בענין לאוסרה על בעלה באנו.

מכות: ל"ב** (קטע "ועי' בערל"ני").

הדרך שמה שרבי מאיר סובר שלוקין וגם משלמין הרי זה רק כשגם המלקות הן עבור שבאו להפסיד את הבעל דין ממון, אבל כשהמלקות הן עבור שבאו לפוסל את הבעל דין הרי העדים משלמין ואינם לוקין.

מכות: ט"ז (קטע "וי"ל דס"ל להרמב"ן").

יז. עוד בענין עדי ממון שהוזמו

בענין מנלן שעדי ממון שהוזמו צריכים לשלם את הממון דוקא להנידון.

מכות: ק"ו.

בענין אם נחשב שכל עד חייב את כל הסכום, רק שמשלשין ביניהם, או האם נחשב שכל אחד חייב רק חצי.

מכות: ק"ז.

בענין למה משלשין בממון (משא"כ במלקות). ובענין עדי ממון שהוזמו ויש רק לאחד מהם ממה לשלם האם הוא צריך לשלם את הכל.

מכות: נ"ח, צ"ט (קטע "והנה לכאורה"), ק"ז.

בענין היכא שהעידו רק על פרוטה.

מכות: ק"ז.

דברי התוס' רי"ד שעדים זוממין שאין להם ממון הרי הם לוקין.

מכות: ק"ז (קטע אחרון).

הסוברים שאפשר להזים עד אחד בממון בציוור של מחויב שבועה ואינו יכול לשלם כיון שהוא מחייב ממון.

מכות: ב' סק"ב (קטע אחרון).

בענין כאשר זמם ולא כאשר עשה בעדי ממון, עי' לעיל בסק"ד.

יח. עדי קנס שהוזמו

בענין אם עדי קנס שהוזמו משלשין ביניהם או האם כל אחד משלם מלוא סכום הקנס.

מכות: ק' (קטע "מיהו לפ"ז" וקטע "והנה הפורת יוסף").

בענין אם גם בעדי קנס שהוזמו אמרינן כאשר זמם ולא כאשר עשה, עי' לעיל בסק"ד.

מכות: ק' (קטע "מיהו לפ"ז").

יט. עדי מלקות שהוזמו

בענין אם גם בעדי מלקות שהוזמו אמרינן כאשר זמם ולא כאשר עשה, עי' לעיל בסק"ד.

בענין אין משלשין במלקות.

מכות: ק', ק"א, ק"ב (סברת הבית הלוי).

בענין היכא שהנידון הוא אדם חלש והי' אמור לקבל רק חלק מהמלקות, כמה מקבלים העדים.

מכות: ק"א, ק"ב.

בענין היכא שהנידון יכול לקבל את כל הל"ט אבל העדים הם חלשים.

מכות: ק"ג.

כ. עדי שטר שהוזמו

השיטה שא"א להזים עדי שטר.

כתובות ב': נ"ו (קטע "והנה לכאורה").

כא. עדי איסור שהוזמו

שבעדות איסור ליכא דין הזמה כיון שמספיק בע"א.

כתובות ב': רי"ז סק"א (קטע "א").

דברי הנתיחה"מ שבאיסורין, אפילו כשצריכים שני עדים (כגון נגד חזקה), אין צריכים הגדה בב"ד, ואינם מתחייבים בכאשר זמם, ודברי הקובץ הערות שלפ"ז

סוכה: קט"ו.

היזק ראי'

- א. מהות היזק ראי'
- ב. גדרי החיוב לבנות כותל
- ג. דיני בניית הכותל
- ד. בעלות ומוחזקות על הכותל
- ה. חזקה ומחילה על היזק ראי'
- ו. חצר
- ז. בית, ופתיחת חלונות
- ח. גג אצל גג, גג אצל חצר
- ט. גינה ובקעה
- י. הראיות של חזית וחלונות

א. מהות היזק ראי'

בענין אם היזק ראי' שמי' היזק מדאורייתא או האם רק מדרבנן.

ב"ב א': ק"א (קטע אחרון).

הסברות לומר שהיזק ראי' שמי' היזק או לא שמי' היזק, ובענין אם זה נחשב היזק לגופו (משום שגורם לו צער, ובושה, ועין הרע), או האם ההיזק הוא בזה שהוא גורם לו לצמצם תשמישים.

ב"ב א': י"ח, צ"ח.

לפי הצד שהיזק ראי' הוא משום שזה גורם צמצום תשמישים, האם הכוונה היא שזה נחשב היזק לגוף הקרקע או האם זה נחשב היזק לגופו של חבירו משום עצם העובדא שחיסר ממנו תשמישים.

ב"ב א': י"ח סק"ב (קטע "איברא") סק"ה, י"ט, צ"ב סק"ו.

דברי הגרש"ש בדעת הרא"ש שאין איסור לעשות תשמישיו בחצירו אפילו אם זה יגרום לו לראות את חבירו בדרך מקרה ושלא במתכוין, ורק להסתכל להדיא במתכוין אסור.

ב"ב א': י"ח סק"ח, צ"ה סק"א (קטע "ובתחילה").

הסברא שאם היזק ראי' לא שמי' היזק אין זה נקרא שהוא מקבל הנאה מהכותל של היזק ראי'.

ב"ק א': ר"פ סק"א.

הה"נ שאין פסול קורבה, ודברי הקצה"ח ששפיר מתחייבים בכאשר זמם.

כתובות ב': כ"ד בהערה השלישית.

ב"מ: פרק שנים אוחזין קי"ז בהערה.

מכות: א' סק"א (קטע אחרון), ב' סק"ב סק"ד, ג', ה' (קטע "עוד יש להוכיח").

כב. עדי שור הנסקל שהוזמו

דברי הרמב"ם והמאירי על היכא שהעידו על השור שהרג את הנפש והוזמו.

כתובות ב': תמ"ב (קטע "וע"ע בפ"כ שם" וקטע "ועוד דן").

מכות: ע"ד סק"ג סק"ד.

הזמנה

בענין הזמנה מילתא.

סנהדרין: שכ"א.

בענין אם יש זימון לבית הכסא.

נדרים: פרק כל כנויי פ"ד, פ"ה.

בענין ההזמנה ששולחים לאדם לבוא לבית דין.

סנהדרין: נ"ט.

הידור מצוה

בענין אם צריכים להדר אחרי תלית נאה או האם רק אחרי ציציות נאות, עי' בערך ציצת - כללי.

בענין אם הידור מצוה הוא חיוב דאורייתא, או האם הוא רק חיוב דרבנן וקרא אסמכתא בעלמא הוא, או האם ליכא בכלל שום חיוב אלא הרי זה רק בגדר מצוה מן המובחר.

ב"ק א': קמ"ח.

בענין "הידור מצוה עד שליש".

ב"ק א': קמ"ו - קמ"ח.

דברי הערוך לנר שיש צד בגמ' שאע"פ שלפי רבנן (דרבי יהודה) איגוד לולב הוא רק משום הידור מצוה, אבל בלולב חייבו רבנן לעשות הידור זה, דלא כמו שאר מקומות שאין חיוב לעשות הידור מצוה.

ב. גדרי החיוב לבנות את הכותל

בענין "למעלה מד"א וסמך לו כותל אחר אע"פ שלא נתן עליו התקרה מגלגלין עליו את הכל", עי' בערך שותפות.

שיטת הרא"ש שהחיוב לבנות כותל הוא חיוב ממון לחבירו, ואינו רק לצורך עצמו דהיינו כדי להסתלק מלעבור על איסור מסוים.

ב"ב א': י"ח סק"ח, כ"ג, נ"ב
(קטע "ועי' בברכת שמואל"), צ"ה
סק"א (קטע "ובתחילה"), קט"ז
סק"א.

הדרך (דלא כהנ"ל אלא) שהחיוב לבנות כותל הוא רק חובת גברא לשמים לעשות כותל אבל אינו בגדר חיוב ממון לחבירו.

ב"ב א': נ"ב (קטע "ועי' בברכת שמואל").

בענין אם חל חיוב על כל אחד בנפרד לבנות כותל, רק שכיון שכותל אחד יהי' מיותר משלשים ביניהם, או האם גם לכתחילה תיקנו חז"ל שכל אחד חייב לבנות רק חצי כותל.

ב"ב א': י"ח סק"ח בהערה, כ"ד
סק"ב, צ"ה סק"א (קטע
"ובתחילה"), צ"ו, ק' סק"ג.

שצריך לדחוק חיינו כדי לבנות כותל משום היזק ראי'.
ב"ב א': כ"ג.

שיטת הרמ"ה שהיכא שהי' חייב לבנות כותל משום היזק ראי' ולא בנה ובאו גנבים הרי הוא חייב לשלם מה שגנבו, אבל רק אם התרו בו לבנות.

ב"ק א': ט' בהערה, תר"פ.

ב"מ: פרק שנים או חזין קע"ג (קטע
"ברם עי' בטור").

ב"ב א': ט"ו סק"ב סק"ו.

שיטת הרשב"א שחייבים לבנות בחצר גם במקום שנוהגים שלא לבנות, והשיטה שחולקת עליו.

ב"ב א': ז' סק"א, כ"ז, מ' סק"ו
(קטע "ואולי") סק"א.

בענין אם בכה"ג צריכים לבנות כפיסין או לבנים וכשיטת רבינו יונה בעיר חדשה, או האם גם רבינו יונה מודה שמספיק בכה"ג בהוצא ודפנא.

ב"ב א': ז' סק"ד.

הסברא שבאופן שאינו רוצה לבנות בגלל שהוא רוצה באמת להסתכל אז גם לפי המ"ד שסובר שלא שמי' היזק הרי הוא חייב לבנות.

ב"ב א': כ"ג.

דברי הראשונים בענין למה לפי המ"ד שהיזק ראי' לא שמי' היזק מהני קנין לחייבו לבנות כותל של היזק ראי'.

ב"ב א': ל"ה סק"ג סק"ד.

בענין אם היכא שרק אחד בנה את הכותל על קרקעיתו הרי הבונה יכול לתבוע את השני משום שפטר אותו מחיובו, או האם אינו יכול לתבוע כי הוא נחשב בגדר פורע חובו של חבירו שהוא בגדר מבריה ארי מנכסי חבירו וחבירו פטור מלשלם לו, וכן האם יש במה שהבונה תובע את חבירו משום מדת סדום

ב"ב א': צ"ה סק"א (קטע "והנה הנ"י"), צ"ז, ק"ט סק"ד.

השיטה שאם הי' שם כותל ונפל הרי הם חייבים לבנותו אפילו אם היזק ראי' לא שמי' היזק ורק אחד מהם לברו בנה אותו בתחילה.

ב"ב א': י"ח סק"א (קטע
"ולכאורה" וקטע "ובדעת"), ל'
סק"ג.

בענין "היזיקא דרבים שאני".

ב"ב א': י"ח סק"א (קטע "ברם סברת" וקטע "ועיין ברש"י" וקטע "ולכאורה מוכרחים" וקטע "ובדעת").

בענין היכא שאחד מהם הוא עיקר המזיק, האם השני פטור לגמרי.

ב"ב א': י"ח סק"ח בהערה, ק"א
(קטע אחרון), ק"ו סק"א סק"ד.

ג. דיני בניית הכותל

דברי הר"י ברצלוני שהיכא שהם עניים

אפשר לקחת מצדקה רק בשביל מחיצה של הוצא ודפנא.

ב"ב א': ז' סק"ה.

דברי הטור בשם הר"י ברצלוני שאם שניהם עניים ואינם יכולים לבנות כותל הרי הם מותרים להשתמש, רק שירחיקו תשמישם כל מה שאפשר.

ב"ב א': י"ח סק"ח (קטע "וע"ע בטור").

בענין היכא שהסכימו לעשות רק מסיפס האם הם חייבים לעשותו מגויל וגזית כמנהג המדינה.

ב"ב א': כ"ב סק"א.

בענין איך בונים כותל של היזק ראי' היכא שאין חלקיהם בהחצר חלקים שוים, למ"ד היזק ראי' שמי' היזק.

ב"ב א': ב'.

בענין איך בונים בכה"ג (שאינן להם חלקים שוים בהחצר) כותל של היזק ראי' למ"ד לא שמי' היזק היכא שהם בונים משום שנתרצו לבנות.

ב"ב א': ב' בהערה, י"ט.

בענין איך בונים מחיצה של י' משום נתפס כגנב היכא שאין חלקיהם שוים.

ב"ב א': ב' בהערה.

שיטת הרא"ש שרשאי להכנס לתוך שלו ולבנות הוצא ודפנא.

ב"ב א': ו', כ"ב סק"ב (קטע "ועי' עוד שם"), ק' סק"א, ק"ז (ודברי הרשב"א בענין זה), ק"ח סק"א (קטע "גם יש להעיר"), ק"י סק"ד (קטע אחרון).

שיטת הרשב"א והנ"י שחולקים על הרא"ש משום שהשני יכול לומר שאינו מסכים למחיצה של הוצא ודפנא.

ב"ב א': ו' סק"א (קטע "והנה הרשב"א).

שיטת הרא"ה שחולק גם הוא על הרא"ש וסובר שאינו יכול לטעון שהוא רוצה להכנס לתוך שלו ולבנות את הכל משלו ושכל הכותל יהי' רק שלו אפילו אם הוא

מסכים לבנות כמנהג המדינה, כי השני יכול לטעון שהוא רוצה כותל שגם הוא יכול להשתמש בו, ואינו מוכן לקנות אבנים שעומדות על הקרקע של חבירו, וכן אינו מוכן לקנות קרקע חדשה שלא הי' צריך לקנות אם היו בונים את הכותל על הקרקע של שניהם.

ב"ב א': ב' (קטע "עוד כתב"), ו' סק"א (קטע "ועוד הביא") סק"ב (קטע "ועוד" וקטע "וכן פשיטא"), צ"ה סק"א (קטע "והנה הנ"י") (סק"ב), ק"ט סק"א, ק"ח סק"א (קטע "גם יש להעיר").

עוד בענין אם יכול לומר שאינו רוצה לקנות את חצי הקרקע.

ב"ב א': ס' סק"ג

עוד בענין אם הוא צריך לקנות אבנים שהן על קרקע חבירו.

ב"ב א': ק"י סק"ב (קטע "וע"ע בקצה"ח" ולהלן שם) סק"ג.

בענין היכא שכנס לתוך שלו ובנה לבדו משום שחבירו רצה להכנס לתוך שלו ולבנות הוצא ודפנא, האם הוא יכול לתבוע מחבירו שישלם לו חצי כותל של הוצא ודפנא.

ב"ב א': ו' סק"ב (קטע "ועוד").

השיטה שחולקת על תוס' וסוברת שאסור לפחות מהשיעורים השנויים בהמשנה של הרוחב של גויל וגזית וכפיתין ולבנים אפילו אם כן הוא מנהג המדינה.

ב"ב א': ג'.

שיטת הראב"ד שצריכים גויל וגזית כדי שיוכל אח"כ לסמוך עליו תקרה אבל בשביל היזק ראי' סגי בהוצא ודפנא.

ב"ב א': ד', ז' סק"ה, ק"ח סק"א (קטע "וע"ע בראב"ד שם ששוב").

שיטת הרא"ש והרמב"ן שמנהג לעשות פחות מהוצא ודפנא תופס, ודלא כר"ת שסובר שאינו תופס.

ב"ב א': ה' סק"ג.

דברי הרא"ש על היכא שנהגו במחצלות.

ב"ב א': ז' סק"ד.

שיטת רבינו יונה שבעיר חדשה שאין שם מנהג, בונים את הכותל של היזק ראוי מכפיתין ולבנים.

ב"ב א': ו' סק"ב (קטע אחרון) סק"ג בההערה הראשונה ובההערה השני', ז' סק"א (קטע אחרון) סק"ד סק"ה.

גדר הדבר שמנהג מועיל במחיצת היזק ראוי: האם מחיצה ראוי לפי חז"ל מיקרי רק גויל והמנהג מהני להקל, או האם גם הוצא ודופנא מיקרי מחיצה ראוי והמנהג מהני להחמיר.

ב"ב א': ז' סק"ב.

הדרך שבאמת רק גזית מיקרי מחיצה מעלייתא, רק דהיכא שיש מנהג הקילו רבנן.

ב"ב א': ו' סק"ג (קטע "ונראה") ובההערה הראשונה.

בענין אם מנהג מהני משום שבשעה שנשתתפו או חלקו נתכוונו מן הסתם להשתעבד זה לזה לעשות כמו המנהג, או האם הכח של מנהג בא מצד תקנת חז"ל.

ב"ב א': ז' סק"ב (קטע "שור").

דהיכא שבונים יותר מגובה ד"א יתכן שצריכים יותר רוחב מהשיעור בהמשנה.

ב"ב א': ע"ה (קטע "והנה ע"ע"), ק"ו סק"א.

בענין "כל שפא ושפא זימני הוא".

ב"ב א': פ"ד, פ"ה.

ד. בעלות ומוחזקות על הכותל

ע"י עוד בענין מוחזקות על הכותל להלן בסק"י.

דברי הירושלמי בענין אם הכותל של היזק ראוי שייך חצי לזה וחצי לזה או האם הוא שייך כולו לזה וכולו לזה, ונפ"מ לענין אם נפלה עליו מציאה למי היא שייכת.

ב"ב א': ע"ה (קטע "וע"ע בביאור"), ע"ח (קטע "וע"ע בנתיחה"מ" וקטע "וע"ע בקצה"ח").

בענין אם לפי הצד שכולו לזה וכולו לזה הרי הם נעשים שותפים גם על הקרקע

שתחת הכותל או האם על הקרקע ליכא שום שותפות כלל אלא כל אחד נשאר בעלים לברו על החלק שלצדו.

ב"ב א': ע"ה (קטע "מיהו הקצה"ח" וקטע "מיהו הרשב"א"), ע"ח (קטע "והנה עיין גם בקצה"ח").

דברי הרשב"א שנקטינן בודאות שהשטח שתחת הכותל שייך לשניהם אפילו בלי הכרעת מוחזק.

ב"ב א': ח' סק"ו סק"ח.

קושיית הראשונים שלפי המ"ד שסובר שהיזק ראוי שמי' היזק יהא זה שנפל הכותל לתוך רשותו נאמן לומר שהוא בנה את הכל משום שחבירו לא הסכים לחלוק עמו את החצר אלא על מנת שהוא יקבל על עצמו לבנות את הכותל הכל משלו.

ב"ב א': ו' סק"א בההערה.

שיטת הרמב"ן שהיכא שבנו כותל יותר גבוה מד' אמות שניהם נקראים מוחזקים בהתוספת.

ב"ב א': ח' סק"ד.

ה. חזקה ומחילה על היזק ראוי

בענין אם חזקה (כלומר שאחד קיבל חזקה לשהות שם בלי לבנות) ומחילה מועילות בהיזק ראוי.

ב"ב א': י"ח סק"ו (רמב"ן) סק"ח (רא"ש), ק"ח סק"ב (קטע "והנה יש לעיין") סק"ג, קט"ז סק"א.

קושיית החזו"א למה לא מהני מנהג שלא לבנות כמו שתנאי מפורש מועיל לפי הסוברים שמחילה מהני בהיזק ראוי.

ב"ב א': ז' סק"ב בההערה.

שיטת הרמ"ה שחזקה מהני בחלון.

ב"ב א': י"ח סק"ז.

בענין הצד שמחילה מועלת: האם אחרי שמחל על היזק ראוי הרי הוא יכול לומר שהי' סבור שהוא יכול לסבול ועכשיו הוא רואה שאינו יכול.

ב"ב א': י"ח סק"ח (קטע "וראיתי").

דברי הקובץ שיעורים שהחייב לבנות כותל חל מחדש כל רגע, וקושייתו שלפ"ז איך מהני מחילה על החיוב של בניית כותל.

ב"ב א': י"ח סק"ח (קטע "וע"ע בקובץ שיעורים).

ו. חצר

שהמ"ד שסובר שהיזק רא' לא שמי' היזק הרי הוא סובר כן אפילו בחצר שמשמשים בה הרבה.

ב"ב א': א' (קטע "גם י"ל").

שהמ"ד שסובר שהיזק רא' שמי' היזק סובר כן אפילו אם הם שותפין בחצר שלפני הבתים אשר בכה"ג הרי הם רואים זה את זה ויכולים להזהר.

ב"ב א': א' (קטע "עוד כתב").

דברי המהר"ם שברחבה שאחורי הבתים גם המ"ד שסובר שהיזק רא' שמי' היזק מודה שאין שם היזק רא'.

ב"ב א': א' (קטע "וע"ע במהר"ם").

בענין חצר שהוא לפני אחד מהבתים ואחורי הבית השני, מי צריך לבנות את המחיצה.

ב"ב א': א' (קטע אחרון).

דברי המרדכי בשם הראב"ן שאם אינו יכול להסתכל לתוך כל החצר של חבירו, אלא אכתי יכול חבירו להשתמש בחלק מחצירו בלי שיראו אותו, אין חיוב של בניית כותל.

ב"ב א': י"ח סק"ב, צ"ח, ק"ו סק"א סק"ה.

דברי הראב"ד שהיכא שיש לראובן מיצר משותף עם שמעון, וכן מהצד השני יש לו לראובן מיצר משותף עם אדם אחר, הרי שמעון יכול לומר שאינו רוצה לבנות כי בלא"ה לא יוכל ראובן לעשות דברי צניעות.

ב"ב א': י"ח סק"ג, צ"ח.

בענין שתי חצירות זו למעלה מזו: מהו הצורך.

ב"ב א': ק"ו.

בענין שתי חצירות זו למעלה מזו: סברות המחלוקת שבין רב הונא ורב חסדא כיצד בונים.

ב"ב א': ק"ז, ק"ח.

בענין שתי חצירות זו למעלה מזו: שיטת הר"י מיגש והרא"ש שהתחתון נקרא מזיק בראייתו עד שיש כותל גבוה ד"א מקרקעיתו של העליון. ושיטת הרמב"ן והרשב"א והנ"י דנהי שהוא נקרא מזיק גם על למעלה מד"א שלו (התחתון) אבל השיעור המדויק משתנה כפי הגובה וכן כפי הרוחב של החצר התחתונה. ושיטת ר"ת והרמ"ה (והר"י מיגש והרמב"ם) שהתחתון נקרא מזיק רק עד ד"א מקרקעיתו שלו (התחתון).

ב"ב א': ק"ו, ק"ז.

דברי הר"י מיגש שמלמטה ללמעלה אין היזק רא'.

ב"ב א': ק"ה (קטע "מיהו אע"פ"), ק"ו סק"ז.

ז. בית, ופתיחת חלונות

בענין "היזיקא דבית שאני".

ב"ב א': י"ח סק"א (קטע "והנה עד כאן" וקטע "ולכאורה").

בענין הגדר של היזיקא דבית.

ב"ב א': א' (קטע "והנה בנוגע").

קושיית הרמב"ן למה לא הוכיחה הגמ' שהיזק רא' שמה היזק מהא דלא יפתח אדם חלון לחצר השותפין.

ב"ב א': י"ח סק"ו (קטע "מיהו עיין בדבריו").

ח. גג אצל גג, גג אצל חצר

בענין מתי יש היזק רא' בגג.

ב"ב א': י"ח סק"ד, צ"ח, ק' סק"ג, ק"א.

בענין "שני בתים בשני צדי רה"ר זה עושה מעקה לחצי גגו וזה עושה מעקה לחצי גגו (משום היזק רא') ומעדיף".

ב"ב א': צ"ח - ק', ולהלן שם.

שיטת תוס' והרא"ש שבב' גגין בשני צדי

רה"ר, האחד יכול לומר לחבירו או בנה אתה כולו על גנך ואני אשתתף במעות, או אני אבנה ואתה תשתתף במעות.

ב"ב א': צ"ה, ק"ט סק"ב.

בענין גג הסמוך לחצר חבירו עושה לו (בעל הגג) מעקה גבוה עשרה (משום היזק ראי').

ב"ב א': ק"א, ולהלן שם.

בעיון גג הסמוך לחצר היכא שגם בעל החצר צריך לבנות, מה הם צריכים לבנות.

ב"ב א': ק' סק"ג.

עוד בענין גג הסמוך לחצר.

ב"ב א': י"ח סק"א (קטע "ולכאורה").

בענין חצר למעלה מגג.

ב"ב א': ק"ד (שיטת הרמב"ם), ק"ו סק"ב סק"ז, ק"ט סק"ד (קטע ראשון וקטע אחרון).

בענין גג וחצר בשני צדי רה"ר.

ב"ב א': ק"א.

ט. גינה ובקעה

בענין חזית בבקעה, עי' להלן בסק"י.

בענין היזק ראי' בגינה.

ב"ב א': כ"ח.

דברי הרמב"ם שמה שאמר ר"א שאסור לאדם לעמוד בשדה חבירו בשעה שהיא עומדת בקמותי' הרי זה מדת חסידות.

ב"ב א': כ"ט (קטע ראשון).

דברי הנחלת דוד שהסתכלות מחוץ לגינה אל תוך הגינה אינה גורמת עין הרע כיון שהוא במרחק.

ב"ב א': כ"ט (קטע "והנחלת").

הדרך שכתב הרשב"א שגם בגינה לא מהני מנהג שלא לבנות, ודברי הירושלמי בגינה ובקעה.

ב"ב א': ז' סק"א (קטע "גם צידד"), מ' סק"ה סק"ו סק"ז סק"ח סק"א.

שיטת הרמב"ם שבגינה הרי הוא בונה רק מחיצה י'.

ב"ב א': כ"ט, מ' סק"ו (קטע אחרון).

שיטת הרמב"ם בהל' שכנים במוכר גינה או מוכר שדה בבקעה.

ב"ב א': מ'.

דברי הגר"א והקצה"ח בענין כמה לוקח צריך לבנות בגינה.

ב"ב א': כ"ט (קטע "והנה הגר"א" ולהלן שם).

דברי הרמב"ם בהל' מכירה שבגינה הלוקח מקבל עליו את המקום של הגדר.

ב"ב א': מ' סק"י.

בענין איך בונים כותל של היזק ראי' בבקעה היכא שנתרצו לבנות ואין חלקיהם שוים.

ב"ב א': ב' בהערה, י"ט.

י. הראיות של חזית וחלונות

בענין חזית בחצר.

ב"ב א': י"ב, מ"א, מ"ו (קטע אחרון), נ', פ"א.

דברי הרשב"א שלא מהני חזית בחצר כי לא שייך במציאות שיועיל בחצר.

ב"ב א': מ"א, נ' סק"א.

הבנת הרמב"ן והרשב"א בדעת הר"י מיגש שאפילו ע"י תקנה לא הי' שייך שיועיל חזית נגד החזקה ששניהם בנו.

ב"ב א': נ' סק"ד.

הבנת הרא"ש בדעת הר"י מיגש שלא מהני חזית בחצר משום שלא תיקנו אותה.

ב"ב א': נ' סק"א.

דברי הקצה"ח שלמ"ד היזק ראי' לא שמי' היזק בודאי תיקנו גם בחצר דין של חזית.

ב"ב א': י"ב (קטע "והנה הרמב"ן").

הדרך שהיכא שאין חזית לא לזה ולא לזה הרי זה בגדר ראי' חיובית ששניהם בנו את הכותל.

ב"ב א': י"ב, מ"ה סק"א (קטע ראשון וקטע "והנה הב"י"), מ"ז.

בענין אם התועלת של חזית היא רק כשהכותל עומד או האם נשארת תועלת גם לאחר שנפל.

ב"ב א': מ"א, מ"ה סק"א (קטע "והט"ז"), נ' סק"א.

חומש: פר' יתרו, וישמע יתרו וגו'
(י"ח, א') (קטע "יד").

הכחשה

ע"י בערך עד אחד - הכחשה וברי לי,
ובערך עדות - הכחשה.

הלל

בענין למה דיני הלל אינם מרוכזים
במשניות.

חנוכה: ז'.

הדרך שהגדר של קריאת הלל אינה רק סתם
קריאה אלא מעשה הלל להקב"ה, ולכן
שייך על זה ברכת המצות כי לא מיקרי
שמברכים ברכת המצות על אמירה בעלמא
שאינן בה מעשה, אלא מיקרי שיש כאן
פעולה מסוימת.

חומש: פר' יתרו, זכור את יום
השבת לקדשו (כ', ח') [ג] (קטע
"ווגם בנוגע" וקטע "מיהו לפ"ז").

חנוכה: ט"ז סק"ג.

שלפי הנ"ל יוצא שאם קרא הלל רק בכוונה
לקרוא את הפסוקים, ולא נתכוין שהוא
מהלל בזה את הקב"ה, אינו יוצא ידי
חובתו.

חומש: פר' יתרו, זכור את יום
השבת לקדשו (כ', ח') [ג] (קטע
"מיהו לפ"ז").

חנוכה: ט"ז סק"ג.

בענין שהנוסח של הברכה הוא "לקרוא"
ולא "להלל".

חומש: פר' יתרו, זכור את יום
השבת לקדשו (כ', ח') [ג] (קטע
"מיהו לפ"ז").

חנוכה: ט"ז סק"ג.

בענין אם הברכה היא על המעשה של
קריאת ההלל או האם היא על המצוה
דאורייתא לשמוע לחכמים.

חומש: פר' יתרו, זכור את יום

בענין אם הראי' של חזית עדיף ממוחזקות.

ב"ב א': מ"ו.

השיטה שהיכא ששניהם עשו חזית הרי זה
ראי' חיובית יותר חזק מהיכא ששניהם לא
עשו חזית, והרי זה מועיל גם נגד הראי'
של שהה ברשותו זמן מרובה, והשיטה
שחולקת על זה וסוברת ששניהם שוים.

ב"ב א': מ"ו (קטע ראשון).

שיטת הרמב"ן שבהציור שבנו למעלה מד'
אמות לא מהני מה שיש לאחד מהם חזית
כראי' שמה שלמעלה מד"א הוא שלו.

ב"ב א': מ"ו (קטע ראשון), פ"א.

דברי הנ"י בשם רבינו יונה שחולק על הנ"ל
וסובר ששפיר מהני למה שלמעלה מד"א.

ב"ב א': מ"ו (קטע "והנה דברי").

דברי רבינו יונה שמכיון שלא תיקנו חזית
בהוצא א"כ אפילו אם יעשה כן לא יועיל.

ב"ב א': מ"ג סק"ב.

שאינן שום חיוב לעשות חזית בבקעה אלא
הרי זה רק בגדר עצה טובה קמ"ל.

ב"ב א': מ"ט.

שיטת רבינו יונה שבבקעה אם שניהם לא
עשו חזית ונפל לרשותא דחד מינייהו הרי
הוא זוכה.

ב"ב א': מ"ה סק"א (קטע
"והב"י").

השיטה שבהציור הנ"ל אינו זוכה.

ב"ב א': מ"ה סק"א (קטע "והנה
הטור").

בענין הא דמהני חלונות בתוך הכותל
להוכיח שהוא בנה.

ב"ב א': נ' סק"ג.

(ספר) הכוזרי

שהגרא"א הי' אומר שבמקום ללמוד שער
היחוד בספר חובת הלבבות, ללמוד ספר
הכוזרי הראשון שהוא "קדוש וטהור ועיקר
אמונת ישראל תלויין בו".

השבת לקדשו (כ', ח') [ג] (קטע
"גם י"ל").

חנוכה: ט"ז סק"ד.

דברי הרמ"א בשם המרדכי בפרק במה
מדליקין, ובשם האגור בשם מדרש שוחר
טוב, שכשיחיד קורא את ההלל אומר
לשנים שיאמרו עמו ראשי פרקים כי אז הרי
זה נחשב בגדר רבים, ושנהגו לעשות כן
בהודו.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' כ"ד
אות כ'.

שנשים פטורות מהלל.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ד' אות
א' סק"ט.

בענין סוף זמן הלל, ובענין אם איחר עד
בין השמשות.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ה'
סקי"ד.

בענין אם מותר לאכול לפני הלל.

ליקוטי הלכות ומנהגים: סי' ה'
סקי"ד.

ביאור כי חלצת נפשי ממות את עיני מן
דמעה וגו'.

אלול - תשרי: סוכות א' סק"ג.

ביאור כי גבר עלינו חסדו וגו'.

אלול - תשרי: סוכות א' סק"ג.

ביאור אודך כי עניתני ותהי לי לישועה.

אלול - תשרי: סוכות א' סק"ג.

(ספרי) המירס

בענין אם מותר לקרוא ספרי המירס.

סנהדרין: שס"ח.

הסיבת נחלה

בענין המ"ד שסובר ששני הפעמים שכתוב
לא תסוב איירי אחד בהסיבת הבן ואחד
בהסיבת הבעל, ושלמדים משם את עיקר
הדין של ירושת הבעל: האם על הסיבת
הבן או הסיבת הבעל עוברים רק על לאו
אחד או האם עוברים על שני לאוין.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ט' סק"א,
י"א סק"א.

שיטת הרשב"ם שהאיסור נהג בדור באי
הארץ גם לאחר שכבר קיבלו את חלקם,
ומשמעות לשון הרמב"ן שהאיסור נהג רק
עד שעת החלוקה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י' סק"ב.

חומש: פר' מסעי, ולא תסב נחלה
לבני ישראל ממטה אל מטה (ל"ו,
ז') סק"ד (קטע "ודע").

בענין אם אע"פ שהלאו נאמר רק לבאי
הארץ אבל קפידא מסוימת יש גם לדורות
(אבל רק על האב שהוליד רק בנות וגרם
בוה להסיבת נחלה אבל לא על הבת עצמה
שנשאת לשבט אחר).

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י' סק"ג.

חומש: פר' מסעי, ולא תסב נחלה
לבני ישראל ממטה אל מטה (ל"ו,
ז') סק"ה.

דברי הרשב"ם שלוקין על הסיבת נחלה,
ובענין אם שייך לומר דהוי רק התראת
ספק.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"א סק"א.

חומש: פר' מסעי, ולא תסב נחלה
לבני ישראל ממטה אל מטה (ל"ו,
ז') סק"ו.

דברי הרמב"ן שהיכא שנשאת לשבט אחר
ומתה אין בעלה ובנה יורשים כדי שלא
תוסב הנחלה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ט' סק"ב.

חומש: פר' מסעי, ולא תסב נחלה
לבני ישראל ממטה אל מטה (ל"ו,
ז') סק"ב.

בענין אם גם נישואין לגר אסור משום
הסיבת נחלה, או האם מותר כי בכה"ג
אע"פ שהנחלה נעקרת משבט אבי' אבל לא
ניסובה לשבט אחר.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י' סק"א.

חומש: פר' מסעי, ולא תסב נחלה
לבני ישראל ממטה אל מטה (ל"ו,
ז') סק"ג.

וכן בענין אם מותרת להנשא לכהן כיוון
שאינ לו חלק בארץ.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י' סק"א.
חומש: פרי' מסעי, ולא תסב נחלה
לבני ישראל ממטה אל מטה (ל"ו,
ז') סק"ג.

בענין אם הי' אסור להסב גם בדרך מכו
ומתנה והפקר.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י' סק"ב.
חומש: פרי' מסעי, ולא תסב נחלה
לבני ישראל ממטה אל מטה (ל"ו,
ז') סק"ד.

בענין אם יש איסור על הסיבה לאחר
הסיבה.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"א סק"ב
סק"ג.

בענין אם מה שקובע אם עוברים בהסיבת
נחלה ע"י נישואין לשבט אחר הרי זה
העובדא שמסיבים אותה מאיפוא שהיא
נמצאת עכשיו אפילו אם היתה סופה להגיע
להשבט האחר ע"י מיתה או האם עוברים
רק אם מסיבים אותה מהמקום שהיא
מיועדת לילך לשם.

ב"ב ב': פרק נוחלין י"א סק"ב
סק"ג.

הפה שאסר הוא הפה שהתיר

א. כללי

ב. הפה שאסר נגד כחות אחרים

א. כללי

בענין אם הכוונה בהפה שאסר היא למיגו
רגיל של אי בעי שתק, או האם הוא כח
חדש, וביאור הכח החדש.

כתובות א': שצ"ז, תמ"א.

כתובות ב': ב', ו', י' סק"א, י"א
סק"ג, י"ב (קטע אחרון), י"ד
סק"ו, ט"ז, כ"א, כ"ב, ל"ו סק"ד,
ל"ח, קי"ד, קי"ז, קמ"ו, קע"ה.

גיטין: פרק המביא גט י"ח (קטע
"מיהו לכאורה").

קידושין ג': מ"ה סק"ג.

קידושין ד': רנ"ח סק"ג, רנ"ט סק"ב.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה נ"א.
ב"מ: פרק שנים אוחזין כ"ז (קטע
"וי"ל שאין כוונת" ולהלן שם),
ל"ג (קטע "וע"ע בריטב"א" וקטע
אחרון), מ' (קטע "וי"ל"), ש"ז,
ש"ח (קטע "וראית" ולהלן שם).

ב"ב ב': רצ"ז סק"א, ש', שי"ג
סק"א, ש"כ סק"ג, שס"ו סק"א,
שע"ז סק"ד, שפ"ט סק"ה (קטע
"א" וקטע "ומדברי"), ת"א
("קטע "ועיין עוד"), ת"ב (קטע
ראשון), פרק יש נוחלין קע"א,
קע"ד.

סנהדרין: פרק זה בורר קכ"ה.

בענין אם מהני היכא שאמר את החלק
השני לאחר כדי דיבור מהחלק הראשון.

כתובות א': שצ"ז (קטע "ולפי").

כתובות ב': ו' (קטע "ולפי"), י"א
סק"ג בהערה השני, כ"א, כ"ב,
קי"ד.

קידושין ד': רנ"ח סק"ג (קטע
"ובאמת").

ב"מ: פרק שנים אוחזין כ"ז (קטע
"וי"ל שאין כוונת").

ב"ב ב': ש' סק"א (קטע "והנה
לפי").

סנהדרין: פרק זה בורר קכ"ה (קטע
"ועיין עוד").

קושיית המ"מ שאם צריכים תכ"ד א"כ
תיפוק ל"י משום חזרה תכ"ד.

כתובות ב': כ"א (קטע "מיהו ע"י
בתיו"ט").

בענין אם מועיל היכא שתבעו אותו,
וממילא לא הי' יכול לשתוק, רק דחשיב
בגדר הפה שאסר משום שבלי הודאתו לא
היינו יודעים שיש איזה ריעותא.

כתובות א': שצ"ז (קטע "וכן").

כתובות ב': ו' (קטע "וכן לפי"
ולהלן שם), ל"ו סק"ד, קמ"ו.

(קידושין ד': רנ"ח סק"ג.)

ב"ב ב': ש' סק"ב, שי"ג סק"א.

ב"ב ב': רצ"ז סק"א.

ב. הפה שאסר נגד כחות אחרים

בענין אם מהני הפה שאסר להוציא ממון.

כתובות א': רי"ג.

כתובות ב': קי"ד.

ב"מ: פרק שנים אוחזין כ"ז (קטע "וי"ל שאין כוונת" ולהלן שם).

ב"ב ב': שס"ו סק"ג, שפ"ו סק"ב.

בענין הפה שאסר נגד החזקה שכל מה שתחת יד אדם שלו הוא.

ב"ב ב': שפ"ו סק"ב.

בענין הפה שאסר נגד חזקת מרא קמא.

כתובות א': שצ"ו סק"א.

בענין הפה שאסר נגד עדים.

כתובות א': רי"ג, שצ"ז (קטע "והנפ"מ" וקטע אחרון), תל"ט, (תמ"א קטע אחרון, תמ"ב ובהערה שם).

כתובות ב': ו' (קטע "והנה הנפ"מ" וקטע "וע"ע בנוגע"), י"א סק"ג, י"ד סק"ו.

גיטין: פרק המביא גט הנ"ז (קטע ראשון).

ב"מ: פרק שנים אוחזין כ"ז (קטע "ודע"), קפ"ט (קטע "מיהו באמת").

ב"ב ב': ש' סק"ז, ש"ח (קטע "והנה כבר הבאנו"), ש"כ סק"ג בהערה השני', שס"ו סק"ג, שפ"ו סק"ב, ת"א (קטע "ובאמת אם" וקטע "והנה הנתיחה"מ"), ת"ב (קטע ראשון).

בענין הפה שאסר נגד עד אחד.

כתובות ב': קס"ב.

בענין שהפה שאסר מהני נגד הודאת בעל דין (דהיינו היכא שהודה ששיקר בטענתו הראשונה אבל הרי הוא מוסיף לטעון טענה שני' [כלומר מטענת פטור אחת לטענת פטור אחרת] דיש לו הכח של הפה שאסר להיות נאמן על טענתו השני', אבל כשטען את טענתו הראשונה הרי זה בגדר הודאת

בענין היכא שנתבטל הפה שאסר לאחר זמן ע"י שבאו עדים על החלק הראשון, האם אכתי מהני משום שנשאר הראי' שהוא אומר אמת ממה שלא שתק (ואין חוששין שמא לא שתק כי חשש שמא יבואו עדים על תחילת דבריו ולכן רצה שיהי' לו הפה שאסר).

כתובות א': תמ"ג סק"ב.

כתובות ב': ב' ובהערות שם, קנ"ח, קע"ה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ל"א (קטע "מיהו הקצה"ח"), מ' (קטע "מיהו צ"ע"), ע' (קטע "והנה הר"ן").

ב"ב ב': ש' סק"ה ובהערה שם, ש"כ סק"ג.

סנהדרין: פרק זה בורר קכ"ה (קטע "מיהו באמת" וקטע אחרון).

הדרך שאפילו אם הנאמנות של הפה שאסר אינה מתבטלת בהציור הנ"ל כיון שנשאר כח הראי', אבל בכל זאת האשה שאמרה אשת איש אני ונתגרשתי נאמנת רק לפני שבאים עדים ומעידים שהיתה אשת איש, אבל אם באו עדים מתבטלת הנאמנות שלה, כי שאני התם שהחזיקה את עצמה בחזקת אשת איש.

כתובות ב': ב'.

דברי השט"מ שמאי דתנן ש"כתב ידינו הוא אבל אנוסים היינו הרי אלו נאמנים" מפני שיש להם הפה שאסר, הרי זה איירי אפילו אם אח"כ באו עדים שכי' הוא, כי איירי שכבר איתרע השטר לפני כן.

כתובות ב': ב', ט'.

בענין היכא שבשעה שאמרו כתב ידינו הוא אבל אנוסים היינו, והיתה לנו אפשרות לקיימו ממקום אחר אבל לא קיימנו, האם בגלל האפשרות לחוד אין להם הפה שאסר.

כתובות ב': י' סק"א.

בענין אם היכא שיש ע"א שמקיים את השטר, מהני מה שאומרים עדי השטר כתב ידינו הוא אבל אנוסים היינו.

כתובות ב': י' סק"ב.

בענין הפה שאסר חוץ לב"ד.

בעל דין נגד טענתו השני".

ב"ב ב': ש"כ סק"ג.

בענין היכא שעשה הודאת בעל דין אבל יש לו הפה שאסר, כגון היכא שבא לב"ד וטען שגם בעל דינו קרוב להמת אבל שהוא קרוב יותר די ש לו הכח של הפה שאסר האם הפה שאסר גורם שא"א להשתמש בהודאתו אפילו כדי לקבוע לחובתו מצב של דרא דממונא.

ב"ב ב': שס"ז (קטע "א"נ").

בענין היכא שאמרו כתב ידינו הוא אבל אנוסים היינו, ואנו מכירים שהמלוה הוא אדם חלש.

כתובות ב': י"ז.

בענין הפה שאסר נגד חזקה דמעיקרא.

כתובות ב': כ"ד (קטע "והנה שמעתי" וקטע "והנה לפי"), ל"א.

בענין הפה שאסר נגד חזקה דאתי מכח רובא.

כתובות ב': ל"ו סק"ג.

בענין הפה שאסר נגד החזקה של שטרך בידי מאי בעי.

כתובות ב': ל"ו סק"ג.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קע"ד.

בענין הפה שאסר נגד הריעותא של אחוי שטרך.

ב"ב ב': רצ"ו סק"ה, ש"ח (קטע "וע"ע בבית הלוי"), שע"ז סק"ב סק"ג, שפ"ז.

בענין הפה שאסר נגד חזקה שאין אדם טורח בסעודה ומפסידה.

כתובות א': רי"ג.

בענין הפה שאסר דהעזה.

ב"ב ב': שפ"ט סק"ה.

בענין אם מהני הפה שאסר מממון לממון.

ב"ב ב': שס"ו סק"ג.

בענין אם אדם יכול לעשות את עצמו רשע ע"י הפה שאסר.

כתובות ב': י"ב (קטע אחרון), י"ד סק"ו, נ'.

בענין הפה שאסר נגד "ודאי".

ב"מ: פרק שנים אוחזין ל"ג (קטע "וע"ע בריטב"א" וקטע אחרון).

ב"ב ב': ש"ע (קטע "וע"ע בריטב"א" וקטע אחרון).

הפטרה

בענין למה בשבת שירה מפטירין שירת דבורה ואילו בשביעי של פסח מפטירין שירת דוד (אע"פ שבשניהם קורין את שירת הים).

חומש: פ' בשלח, בסופה - "בענין ההפטרה של שבת שירה".

הפקר

בענין הפקר על דבר שאינו ברשותו, ע"י בערך אינו ברשותו - דיני דבר שאינו ברשותו.

בענין מגבי' הפקר לחבירו, ע"י בערך זכ"י - מיגו דזכי לנפשי' זכי לחברי'.

בענין למה אפשר לבטל חמץ ע"י שליח אע"פ שא"א להפקיר ע"י שליח, ע"י בערך שליחות - כחה של שליחות.

א. כללי

ב. הפקר בית דין

א. כללי

שיטת רבי יוסי שבהפקר הרי החפץ שייך להמפקיר עד דאתי לרשות זוכה, ושלפי רבי יוסי המפקיר יכול להתחרט קודם שזכה בו אחר.

נדרים: פרק כל כנויי פ"ב סק"ו (קטע "ג'").

ב"ק ב': קל"ג.

ב"מ: פרק אלו מציאות כ'.

בענין אם הפקר הוא רשות בפני עצמה

השייכת לכל, או האם הגדר של הפקר הוא שאינו שייך לאף אחד.

גיטין: פרק השולח - עבדים נ"א, נ"ב (קטע אחרון).

קידושין ב': רצ"א, רצ"ב.

ב"ק א': תקפ"ט.

ב"ק ב': נ"ז סק"א (קטע ראשון).

ב"מ: פרק אלו מציאות כ"ב (קטע "ועכ"פ לכאורה שני הדרכים").

בענין אם הפקר הוא סילוק בעלות או הקנאה לרשות הפקר (לפי הצד הראשון הנ"ל שקיים מושג של רשות הפקר).

ב"ק א': ר"ה (קטע ראשון).

בענין אם היכא שסילק את עצמו מנכסיו הרי זה גורם שהם הפקר אע"פ שהוא עצמו לא אמר לשון גמור של הפקר.

גיטין: פרק השולח מ"א.

שיטת רש"י והנ"י בפ"ק דב"מ שהפקר מדעת חשיב דעת אחרת מקנה.

ב"ק א': ר"ה (קטע ראשון).

דברי הקצה"ח שקנין אגב מועיל גם מהפקר אע"פ שאין בכה"ג דעת אחרת מקנה, אבל הרי הוא מועיל בכה"ג רק בציבורין.

קידושין ב': של"ח, של"ח*.

הסוברים שמן התורה הרי הוא צריך להפקיר בפני אחד, ומדרכבנן צריכים ג'. והסוברים שמדאורייתא מהני בינו לבין עצמו אבל מדרכבנן צריכים ג', והסוברים שגם מדרכבנן מהני בינו לבין עצמו ואין צריכים ג' אלא לענין להיות פטור ממעשר.

ב"מ: פרק אלו מציאות ט' סק"ב.

הסוברים שצריכים להפקיר בפה ולא מהני בלב.

ב"מ: פרק אלו מציאות ט' סק"א (קטע אחרון).

מנחות: כ"א (קטע "וי"ל עוד").

הדרך שמה שעושהו הפקר אינו המעשה הפקר, אלא העובדא שבלבו אינו רוצה שיהי' שלו, ואפילו אם נאמר שצריכים שיפקיר בפני אחד או בפני שלשה מן התורה, אבל אין זה אומר שמה שעושה את

ההפקר הרי זה המעשה הפקר שלו, אלא י"ל שהדין האמור בזה הוא שאחד או שלשה צריכים לדעת אודות רצונו.

ב"מ: פרק אלו מציאות כ"ב (קטע "ונראה לומר").

בענין אם דבר שעומד להיות הפקר נחשב כבר עכשיו כאילו הוא הפקר.

ב"ק ב': קמ"א.

דברי תוס' בב"ק דף ס"ו שהפקר מהני אפילו כשבאיסורא אתא לידו.

ב"ק ב': נ"ז.

בענין דעת ב"ש שהפקר לעניים הוי הפקר, ודעת ב"ה שאינו הפקר עד שיפקיר לעניים ולעשירים.

נדרים: פרק כל כנויי ג' סק"ב (קטע ראשון), (ע"ט), (פ"ו סק"א), פרק אין בין המודר א' (קטע "ועוד הקשה"), פרק השותפין י"ד (קטע אחרון).

גיטין: פרק המביא גט ש"נ (הצד שפאה הוא הפקר לעניים), שני"א (כהנ"ל), פרק השולח - עבדים ע' (קטע "גם י"ל").

ב"ק א': שע"א.

ב"ק ב': נ"א (קטע אחרון), קל"ז.

חומש: פר' משפטים, ואכלו אביני עמך ויתרם תאכל חית השדה (כ"ג, י"א) (קטע "והנה תוס" ולהלן שם).

דברי הראשונים בענין מנלן שהפקר פטור ממעשר.

ב"ק א': שע"א.

חומש: פר' משפטים, ואכלו אביני עמך ויתרם תאכל חית השדה (כ"ג, י"א).

דברי תוס' שהפקר פטור ממעשר אבל לא יאוש.

ב"ק ב': קל"א, קל"ב, קל"ג.

בענין הבטה קונה בהפקר.

ב"ק א': שצ"א, ת"א בההערה.

ב"מ: פרק שנים אוחזין ל"ד*, ל"ד**,* ל"ו.

שיש איסור של כל תשחית גם על דברים של הפקר.

ב"ק א': א' סק"ב.

שיטת הריטב"א שבמפקיר עבדו לפי שמואל שסובר שאין צריך גט שחרור, ההפקר מועיל בדרך ישיר גם על הקנין איסור.

גיטין: פרק השולח – עבדים כ"ח (קטע "ובספר"), כ"ט (קטע "וצ"ל"), ל' סק"ב, ל"ב, ל"ו (קטע "מיהו כל זה" ולהלן שם).
קידושין ב': ר"ג (קטע "מיהו כל זה" ולהלן שם), רצ"ו בהערה הראשונה.

הדרך שגם הפקר אינו חוזר ביובל לפי רבי מאיר בכורות דף נ"ב ע"ב שסובר שמתנה אינה חוזרת ביובל.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י' סק"ב.
חומש: פ"ר מסעי, ולא תסב נחלה וגו' (ל"ו, ז') סק"ד.

בענין המפקיר לאחר זמן.

ב"מ: פרק אלו מציאות כ"ב.

דברי הרמב"ם שהפקר הוא כנדר, ופירושי האחרונים בכונתו, וחידושי דינים שונים בפירושיהם.

נדרים: פרק כל כנויי פ"ב.

דברי הר"ן שלא מהני היתר חכם על הפקר, ודברי המנ"ח שמסתפק בזה לפי הרמב"ם.

נדרים: פרק כל כנויי פ"ב סק"ו, פרק ארבעה נדרים – בענין היתר חכם סק"י.

הסברא שאפשר לתבוע מהמפקיר להוציא את החפץ מתחת ידו ולתת הזדמנות לאחרים לזכות בו, ולא מיקרי ממון שאין לו תובעין, כי כל אחד הוא בעל זכות עצמי לזכות בו בלי המפקיר, ולכן הרי הוא יכול לתבוע זכותו.

נדרים: פרק כל כנויי פ"ב סק"א.

בענין אם הלוח יכול לשלם חובו ע"י שנותן להמלוה דבר של הפקר והמלוה זכה בו, או האם המלוה יכול לומר לו הרי אתה לא פרעת אלא זכיתי מהפקר.

נדרים: פרק כל כנויי פ"ב סק"א.

בענין למה לא מהני הפקר ע"י שליח. **נדרים: פרק כל כנויי פ"ב סק"ה.**

שגוי יכול להפקיר.

נדרים: פרק כל כנויי פ"ב (קטע אחרון).

ב. הפקר ב"ד

דברי הרא"ש בב"ק שרק גדול הדור שקיבל רשות מנשיא או רשות גלותא, וכן טובי העיר שהמחוס רבים עליהם, יכולים להפקיר.

יבמות ג': קי"ד סק"ד.

סנהדרין: ל"ד (קטע "וי"ל דס"ל"), ש"ד סק"ג.

דברי הרמב"ם שכל דיין יכול להפקיר אבל רק כשזה לגדור פרצות הדת ולחזק הברק או לקנוס גברא אלימא.

יבמות ג': צ"ד, קי"ד סק"ד.

קידושין ד': של"ה (קטע "והנה מדברי").

סנהדרין: ל"ד (קטע "ועיין ברמב"ם"), ל"ח (קטע "והנה לכאורה"), ש"ד סק"ג.

אבות: ר"ג (קטע "והנה בכיאור").

בענין הכוונה ב"לגדור פרצות הדת ולחזק הברק".

יבמות ג': צ"ד.

דברי ר' יצחק שלומד הפקר ב"ד הפקר מעזרא, ודברי ר' אלעזר שלומד מההיקש של ראשים לאבות.

יבמות ג': צ"ד, צ"ה.

הדרך שרב חסדא חולק על ר' יצחק ור' אלעזר, ושהוא סובר שהפקר ב"ד מהני משום הדין הכללי שחכמים יכולים לעקור דבר מן התורה.

יבמות ג': צ"ד, צ"ה.

הדרך שהרמב"ם סובר שריש גלותא וב"ד של ארץ ישראל יכולים להפקיר אפילו כשאינו לחזק פרצות הדת, ושרש"י סובר שנשיא וריש גלותא לא עדיפי בזה מכל דיין רגיל.

קידושין ד': של"ה (קטע אחרון).

סנהדרין: ל"ד (קטע "ועיין ברמב"ם").

בענין אם רשות נשיא ור"ג מהני לפטור את הדיין אם טעה משום שמעתי ברשות דן או האם זה מהני משום הפקר ב"ד הפקר. סנהדרין: ל"ב, מ"ג סק"א.

הקדש

בענין נדרי הקדש ובמה הקדש דומה לנדר, ע"י בערך נדרים - נדרי הקדש.

בענין שאי אפשר להקדיש דבר שאינו ברשותו, ע"י בערך אינו ברשותו - דיני דבר שאינו ברשותו.

בענין אם שייך שיהי' להקדש שליח, ע"י בערך שליחות - הקדש.

בענין אם המשכיר יכול להקדיש, ע"י בערך שכירות - כחו של המשכיר בהדבר המושכר.

בענין אם השוכר יכול להקדיש, ע"י בערך שכירות - כחו של השוכר בהדבר המושכר.

בענין שאלת חכם והפרת אב (ובעל) על הקדש בתו (ואשתו), ע"י בערך נדרים - היתר חכם, ובערך נדרים - הפרת אב ובעל.

א. כללי

ב. סוגים ומדריגות שונים של קדושה

ג. ממון הקדש בלי קדושה

ד. פחות משהו פרוטה

ה. אמירתו לגבוה

ו. הפצים שיש להם דינים מיוחדים

ז. התפשטות

ח. הקדש מפקיע מידי שיעבוד

ט. פקעה בכדי

י. פדיון

יא. מעילה

יב. הדין של הפצים שונים מסוימים לענין מעילה

יג. גונב מהקדש ומזיק הקדש ושור של הקדש שנתייעד

א. כללי

בענין אם להקדיש נחשב מצוה.

נדריים: פרק כל כנויי ל"ח סק"ב.

בענין אם הפקר ב"ד הפקר מהני רק להפקיע או האם גם להקנות.

יבמות ג': צ"ה.

כתובות א': נ' (קטע "והנה רש"י").

גיטין: פרק המביא גט ש"ח סק"ב (קטע "ולכאורה צ"ע"), תנ"ג (קטע "ועי' עוד"), פרק השולח פ' (קטע "והנה רש"י"), פרק השולח - פרוזבול א' סק"ג, פרק השולח - עבדים ס"ו, ע'.

בענין אם תקנת יתומים הוא טעם מספיק כדי לומר הפקר ב"ד הפקר.

ב"ק א': תס"ד סק"ב.

דברי המהר"ץ חיות שהפקר ב"ד הפקר לא מיקרי מילתא בלא טעמא.

גיטין: פרק המביא גט תנ"ג (קטע "ועי' עוד" ולהלן שם).

בענין אם שייך שחכמים יפקיעו את המדריגה של "ברשותו" ע"י הפקר ב"ד הפקר.

ב"ק ב': קט"ו.

בענין אם חכמים יכולים לפטור אדם מחיוב ממון גם בלי הכח של הפקר ב"ד הפקר אלא מצד הכח שיש להם לבטל מצות בשוא"ת.

אבות: פ"ח (קטע "והנה יש לעיין" ולהלן שם).

הדרך שבהפקר ב"ד הפקר אין הב"ד צריכים להפקיר לכל, ואינו כמו הפקר רגיל שצריך להיות בין לעניים ובין לעשירים.

גיטין: פרק השולח - עבדים ע' (קטע "גם י"ל").

בענין אם ב"ד יכולים להפקיר נכסי עכו"ם. כתובות ב': ש"כ.

בענין אם ב"ד יכולים להפקיר נכסי הקדש. כתובות ב': ש"כ.

בענין אם מה שמומחה דן את הבעל דין בעל כרחו הרי זה בתורת הפקר ב"ד הפקר או האם זה בתורת פסק דין.

סנהדרין: ל"ד, ל"ח (קטע "עכ"פ").

אבות: ר"ג (קטע "על כל פנים").

אינה קדושה אחרת מקדושה קלה כגון שלמים, אלא שחזן מהסוג קדושה של שלמים יש כאן עוד תוספת קדושה.

נדרים: פרק ארבעה נדרים – הסוגיא של בר פדא ז'.

בענין אם אפשר להקדיש בהמה לקרבן סתם בלי לפרט איזה קרבן.

נדרים: פרק כל כנויי קט"ז.

זבחים ג': קפ"ד (קטע "ועי' ברמב"ם").

חומש, פר' בחקותי, וכל מעשר בקר וצאן וגו' העשירי יהי קדש ה' (כ"ז, ל"ב) סק"ג.

דברי הקובץ הערות ששייך להקדיש באופן שיהי הקדש רק לגבי אדם אחד ולא לגבי שאר אנשים, ודברי הקהלות יעקב שנוקט שאינו יכול.

נדרים: פרק כל כנויי ג' סק"ב (קטע ראשון), פרק אין בין המודר ב' (קטע "והנה כדי ליישב"), פרק השותפין י"ד (קטע אחרון).

שבועות: ט"ו סק"ב (קטע ראשון), כ"ח, ל"ו.

דברי הגרי"ז שהכוונה ב"קדושת דמים" אינה לקדושת בדק הבית, אלא לקדושת הגוף לדמיו, כלומר שלעולם הרי זה קדוש קדושת הגוף רק שמכיון שישתמשו רק בדמיו הרי זה גורם שסוג זה של קדושת הגוף אינו אותו סוג ומדריגה כמו היכא שהקדש ישתמש בהבהמה עצמה להקרבה. וב"רגלה של זו עולה", וכן בשותף שהקדיש חציו, חל קדושת הגוף לדמיו, אבל לא קדושת הגוף להקרבה, וכוננת הגמ' שקראה לזה בשם קדושת דמים היא לקדושת הגוף לדמיו. ודברי האחיעזר שהכוונה בקדושת דמים היא לקדושת דמים ממש ולא לקדושת הגוף לדמיו.

נדרים: פרק אין בין המודר י"ז סק"א (קטע אחרון).

קידושין א': קי"ג סק"ב (קטע "ועוד ביאר"), קי"ד.

זבחים א': תק"ב – תק"ה*, (תק"ו), תק"ז, תק"כ.

בענין למה לא חשיב הגזבר בגדר בעליו לענין נזקי ממון כמו כל שומר.

ב"ק א': ת"פ סק"ו.

בענין היכא שהקרבתו כשר אבל לא עלה לשם חובה, האם בעל הקרבן משועבד עוד לרשות הקדש להביא קרבן, או האם מה שלא יצא ידי חובתו הרי זה בינו לבין שמיא אבל הרי זה מיקרי שרשות הקדש קיבלה את שלה.

זבחים א': קכ"א.

בענין שהגזבר יכול להשתמש בממון הקדש כדי לקנות אוכל בשביל בהמת הקדש.

גיטין: פרק המביא גט שע"ה.

בענין אם מותר להגזבר לשלם בשביל חפץ יתור מכדי דמיו.

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"א הערה י"ב.

בענין הדין שהמקדיש בהמה בזמן הזה נועל בפניו והיא מתה.

ע"ז: קמ"ב.

ב. סוגים ומדריגות שונים של קדושה

בענין אם קדושת הקדש וקדושת תרומה הן שני סוגים שונים לחלוטין של קדושה, או האם קדושת הקדש כוללת בתוכה גם קדושת תרומה רק שיש בה גם תוספת קדושה.

יבמות ג': מ"ה סק"ד.

נדרים: פרק אין בין המודר י"ז סק"ג.

ב"ק א': ע' סק"ה (קטע "ועי' עוד במכות").

חומש: פר' שמיני, אך את זה לא תאכלו (י"א, ד') [ב] (קטע "ועי' עוד במכות").

בענין אם קדושת הגוף וקדושת בדק הבית הן שני סוגים שונים לחלוטין של קדושה, או האם קדושת הגוף כוללת בתוכה גם קדושת בדק הבית רק שיש בה גם תוספת קדושה.

נדרים: פרק אין בין המודר י"ז סק"ג.

הדרך שקדושה חמורה כגון קדושת עולה

זבחים ב': תשע"ג (קטע "ויש לבאר").

ודן שם הגרי"ז אם גם בקדושת דמים ממש, יש דיחוי.

קידושין א': קי"ד סק"א.

זבחים א': תק"ב.

בענין אם רק דבר שגופו ראוי לבני או שימוש אחר של בדק הבית, נעשה גופו קדוש, והרי זו קדושת הגוף ממש של מדריגת בדק הבית, ואינה בגדר קדושת הגוף של קדושת בדק הבית לדמיו, אבל בדברים אחרים שאין גופן ראוי לשימוש בדק הבית, רק השוויות נעשית הקדש ולא הגוף, ולא הוא אפילו בגדר קדושת הגוף של בדק הבית לדמיו, אלא רק השוויות עצמה נעשית קדושה, או האם גם בדברים אחרים הגוף נעשה קדוש כמו היכא ששפיר משתמשים בגופו ואינה רק בגדר קדושת הגוף לדמיו, וכן בענין אם אפשר בכלל להפריד בין הגוף לבין השוויות כמו שהפרדנו כאן ולומר שרק השוויות נעשית קדושה.

גיטין: פרק השולח - עבדים מ"ו סק"א (קטע "ועכ"פ" ולהלן שם) סק"ח, מ"ז (ושעבד גרע מבהמה טמאה), מ"ט סק"א, ע"ח סק"ב (קטע "א" ו"להלן שם) סק"ד סק"ה.

(ב"ק ב': נ"ו [בשם הגרש"ש] (בענין אם יש מושג כזה של הפרדה בין הגוף לבין השוויות), כ"ב בההערה השני' [בשם הקו"ש] (בענין הנ"ל).

בענין אם שייך לומר על בדק הבית ש"מעיקרא תורא דראובן והשתא נמי תורא דראובן".

ב"ק ב': המשך פרק מרובה פ"ה.

דברי ריטב"א שאפשר להקדיש שטר חוב.

קידושין ג': פ"ט סק"ג (קטע ראשון).

ג. ממון הקדש בלי קדושה

דברי הרמב"ן בכ"ב דף ע"ט ע"א שהיכא

שהקדש קנה מהפקר ע"י קנין חצר, וכגון בור של הקדש שנחמלא מי גשמים, הרי זה נעשה ממון הקדש אבל מעילה ליכא, דלא כרשב"ם ותוס' שסוברים שאינו נעשה ממון הקדש.

נדריים: פרק ארבעה נדרים - הסוגיא של בר פדא ט' (קטע "ועי' בחידושי הגרש"ש"), פרק אין בין המודר י"ב (קטע "מיהו אין זה פשוט" ולהלן שם).

גיטין: פרק המביא גט שע"ז סק"א, (קטע "ושמעתי" ולהלן שם), (שע"ח, ש"פ), פרק השולח - עבדים מ"ח (קטע "ועי' בקצה"ח).

כ"מ: פרק אלו מציאות כ"ב (קטע "ועי' בחידושי הגרש"ש").

דברי הקצה"ח על דברי הרמב"ן הנ"ל, ובענין אם קדוש מיהא הוי (רק שאין מעילה וכהנ"ל).

נדריים: פרק אין בין המודר י"ב (קטע "מיהו אין זה פשוט" ולהלן שם).

גיטין: פרק השולח - עבדים מ"ח (קטע "ועי' בקצה"ח).

דברי התוס' הרא"ש בענין הנ"ל, דהיינו האם שייך ממון הקדש בלי שיהי' קדוש.

נדריים: פרק אין בין המודר י"ב (קטע "והנה לכאורה").

גיטין: פרק השולח - עבדים מ"ח.

דברי הקו"ש בענין הנ"ל, דהיינו ששייך לפעמים ממון הקדש בלי שיהי' קדוש.

גיטין: פרק המביא גט שע"ז סק"א (קטע "ושמעתי" ולהלן שם).

עוד בענין הנ"ל

גיטין: פרק המביא גט שע"ח, ש"פ.

הסברא שהיכא דהוי ממון הקדש בלי קדושה אין גזברין ממונים על זה.

גיטין: פרק השולח - עבדים מ"ח.

בענין אם לפי דעת הרמב"ן הנ"ל בענין

ב"ק ב': פ"ג סק"א.

בענין אם כשאדם מקדיש הרי הוא נותן את הממונות להקדש ואילו הקדושה היא תוצאה מהממונות, או האם להיפך (וכן יש לחקור דאולי המקדיש פועל את שני הדברים בדרך ישיר).

נדריים: פרק כל כנויי א' סק"א ולהלן שם, פרק ואלו מותרין ח', פרק ארבעה נדרים – הסוגיא של בר פדא א' סק"א ולהלן שם.

גיטין: פרק השולח – עבדים ל"ב, מ"ח (קטע "עכ"פ"), ע"ח סק"א (קטע "וביאר" ולהלן שם).

קידושין א': ט', מ"ט (קטע "והנה מעתה"), קי"א סק"א.

קידושין ג': קע"ט.

ב"ק ב': ע"ד סק"ב, ק"ז (קטע "שו"ר"), ק"ט, ק"ט*, קי"א*.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רנ"א.

סנהדרין: פרק זה בורר צ"ד סק"א. שבועות: כ"ה.

חומש: פר' קרח, כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן וגו' לך נתתם (יה, י"ב) [ב] סק"ג.

בענין אם אמירתו פועלת רק על הרגע הראשון ושוב ממשיך החפץ להיות קדוש משום שהי' קדוש בהרגע הראשון, או האם אמירתו פועלת על כל הזמנים.

נדריים: פרק ארבעה נדרים – הסוגיא של בר פדא א' סק"א.

דברי הגרש"ש שהאמירה אינה מקנה את החפץ לגבוה, אלא הרי היא מעמידה את החפץ ברשות גבוה, וגוף העובדא שהחפץ נמצא ברשות גבוה הרי זה המעשה קנין שמקנה לגבוה.

נדריים: פרק ארבעה נדרים – הסוגיא של בר פדא ט' (קטע "ועי' כחידושי הגרש"ש" וקטע "והנה נראה").

ב"מ: פרק אלו מציאות כ"ב (קטע "והנה נראה").

למעילה דוקא קדושת פה, או האם סגי בדעת אחרת מקנה, דהיינו שאדם יקנה אותו להקדש בדרכי קנין, או האם סגי אפילו בדעת אחרת קונה כמו כשאדם זוכה מדעתו להקדש ע"י קנין ד' אמות.

נדריים: פרק אין בין המודר י"ב (קטע "מיהו אין זה פשוט").

ד. פחות משה פרוטה.

דברי רש"י בגיטין דף י"ב שאין הקדש חל על פחות משה פרוטה, ותוס' שם שחולקים עליו. והדרך שגם רש"י מודה שאע"פ שאין קדושת הקדש חלה על פחות משה פרוטה אבל הרי הוא שפיר נעשה ממון הקדש.

גיטין: פרק המביא גט שע"ז סק"א, שע"ח, ש"פ.

הדרך שאין מעילה על פחות משה פרוטה כי מעילה היא מדין גזילה ולכן צריכים שיעור של שוה פרוטה, אבל קדושה שפיר חלה גם על פחות משו"פ.

גיטין: פרק המביא גט שע"ז סק"א (קטע "והנה מה שנקטנו").

הדרך שגם אם בשעת הקדש הי' שוה פרוטה אבל אם אח"כ נשאר ממנו רק פחות משה פרוטה פקעה הקדושה.

גיטין: פרק המביא גט שע"ז סק"א (קטע "ובדרכנו").

דברי האור שמח שקדושת הגוף שפיר חל על פחות משה פרוטה אבל לא קדושת דמים.

גיטין: פרק המביא גט ש"פ.

ה. אמירתו לגבוה

בענין שהקדש בלב מהני משא"כ תמורה. מנחות: כ"א (קטע אחרון).

בענין שאע"פ שמהני הקדש בלב, אבל אם גמר בלבו להוציא בשפתיו ולא הוציא אין ההקדש חל.

שבועות: צ"ז (קטע ראשון).

הדרך שמה שמקדישים את הבהמה להיות קרבן הרי זה נחשב בגדר תחילת הקרבה.

סוכה: קי"א.

בענין שבאמירתו לגבוה ליכא חסרון של כלתה אם אמר "לאחר שלשים יום", ולמה (דברי הר"ן דהיינו משום הא לחוד שאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט דמי, אפילו בלי לומר כדבריו להלן שם, הובא להלן בסמוך כאן, דהוי כאומר מעכשיו).

נדרים: פרק ואלו מותרין י"ב, פרק ארבעה נדרים - הסוגיא של בר פדא ט'.

קידושין ד': רמ"ג.

ב"מ: פרק אלו מציאות כ"ב (קטע "והנה בנדרים" ולהלן שם).

בענין דברי הר"ן שאם הקדיש לאחר ל' אינו יכול לחזור בו כי הרי זה נשאר מעכשיו ולאחר ל', ודברי הרשב"א דהוי משום שאמירתו חשיבא מעשה ואין דיבור מבטל מעשה.

נדרים: פרק ארבעה נדרים - הסוגיא של בר פדא ח', י', פרק אין בין המודר י"ג סק"ד.

קידושין ד': קצ"ג סק"ב (קטע אחרון).

ב"מ: פרק אלו מציאות כ"ב (קטע "והנה אולי" ולהלן שם).

הדרך שקידושין וקנינים נפעלים ע"י מעשה קנין ביחד עם דיבור, וגדרו של הדיבור הוא שצריכים דיבור כזה שמראה על כוונה בלב, ומש"ה לאחר שישנו לדיבור כזה לא איכפת לן אם יש אנן סהדי שבאמת לא היתה לו כוונה בלב, כי סוף סוף הדיבור הוא כזה שמראה על כוונה בלב, וסגי בזה, אבל בנדרים והקדש גם כוונה בלב פועלת את הנדר וההקדש, ומש"ה היכא שיש אנן סהדי שלא נתכוין אין כאן נדר והקדש.

נדרים: פרק כל כנויי ז' סק"ב (קטע "וטעמו"), פרק ארבעה נדרים - "בענין נדרי זרוזין" סק"ג (קטע אחרון) סק"ד (קטע אחרון), "בענין היתר חכם" סק"ב (קטע אחרון).

קידושין ג': קי"ג (קטע אחרון), קי"ד, קט"ז (קטע אחרון).

הדרך שהקדש נפעל רק ע"י הרצון של

הבעלים להקדיש, ומה שצריכים הפלאה ודיבור הרי זה רק תנאי, אבל הרצון הוא הדבר שפועל את החלות.

קידושין ד': רמ"ג.

ב"מ: פרק אלו מציאות כ"ב (קטע "וראיתי").

מקרים שלא מהני הקדש בלב.

נדרים: פרק כל כנויי ס"ז.

דברי הקה"י בביאור דברי השט"מ בשם הרא"ם דמהני הקדש בלב רק כשהוא בגדר נדבה דהיינו בלב שלם, דהיינו שהקדיש אחרי שנתיישב בדבר ולא יתחרט, אבל לא כשהקדיש בפחו.

נדרים: פרק כל כנויי פ"ג סק"ב (קטע "ובסק"ב").

שו"ת הרא"ש שהקדש בזמן הזה לא מהני בלב כי בזמן הזה הכוונה היא לצדקה, וצדקה בלב לא מהני.

נדרים: פרק כל כנויי פ"ג סק"א (קטע "והקשה" ולהלן שם).

המחלוקת בין הרמב"ם והרא"ש באומר כל שתלד בצאני יהי הקדש האם יש כאן נדר לתחו להקדש כשיבוא לעולם.

נדרים: פרק כל כנויי פ"ו סק"א (קטע ראשון).

בענין שאם מקדיש אדם את הזכות להשכיר את ביתו, הרי הגזבר יכול להשכירו, והשוכר צריך להעלות שכר להקדש כשדר בו ואין כאן מעילה.

קידושין א': פ"ד (קטע "והרשב"א").

סוגיית הגמ' בתמורה דף י' ע"א ורש"י שם שהיכא שציבור עשו שליח להקדיש הרי זה נקרא שהמקדיש הוא אדם יחיד דהיינו השליח.

גיטין: פרק השולח ד' (קטע "ועוד הביאו").

קידושין ג': ז' סק"ו.

בענין אם מה שהמקדיש תמימים לבדק הבית נעשים קדושים קדושת הגוף הרי זה דין בעצם ההקדש או האם זה משום שהכי מפרשים את לשונו.

סק"ב סק"ג.

דברי הרמב"ן שאם הקדיש אדם עבדו, אע"פ שאין להקדש קנין הגוף וקנין איסור אבל להישאל הפודה אותו מהקדש שפיר יש קנין איסור וקנין הגוף (ודברי הרשב"א שחולק על זה).

גיטין: פרק השולח – עבדים כ"א סק"ו, ל' סק"ב סק"ג, מ"ו סק"ד.

דברי ה"ר מאיר בשט"מ בב"ק דף ז' שאין להקדש קרקע שהרי סתם חרמים הם לכהנים, וכן המקדיש שדהו חזור לבעלים ביובל או מתחלקת לכהנים וא"כ אין להקדש אלא קנין פירות ואין זה נקרא שהקרקע היא נכסי הקדש.

גיטין: פרק השולח – עבדים ע"ח סק"ה.

בענין היכא שהקדיש רק את הבהמה ולא השער, האם המזיק חייב מיהא על השער.

ב"ק א': קס"ה.

ז. התפשטות

ע"י עוד בענין התפשטות, בערך קידושין – המקדש חצי אשה.

בענין אם התפשטות היא בהמעשה או בהחלות.

קידושין א': קי"א סק"ב (קטע ראשון), קי"ב (קטע "מיהו"), קי"ג, קי"ד סק"ב (קטע "ועוד כתב"), קט"ז (קטע "מיהו נראה"). זבחים א': תק"ה, תק"ה*, תק"ו, תק"ז.

הדרך שהתפשטות בהמעשה אמרינן גם כשאפשרי שרק חצי ישאר קדוש, אבל התפשטות בהחלות לא אמרינן כשאפשרי שרק חצי ישאר קדוש.

קידושין א': קי"ד סק"ב (קטע "ועוד כתב").

הדרך שהיכא שהקדיש אבר שהנשמה תלוי בה, התפשטות היא מצד הסברא ולא מפסוק.

קידושין א': קי"א סק"ב (קטע ראשון).

גיטין: פרק השולח – עבדים מ"ו סק"ז.

דברי החידושי הר"ן בסנהדרין דף מ"ז שהכוונה בהמיעוט של מעם הארץ פרט למומר היא רק שאם הקדיש חטאת בהיותו מומר הרי היא נשארת חולין, אבל לא באה לפסול את החטאת אם המיר דתו אחרי שהקדישה, ודלא כשיטת תוס' שם.

סנהדרין: שי"ז (קטע "ועיין עוד" וקטע אחרון).

זבחים א': תקל"ו, תקל"ח (קטע "ועיין עוד בחידושי הר"ן" וקטע אחרון).

ו. הפצים שיש להם דינים מיוחדים.

"מה ביתו שלו אף כל שלו": בענין איך הוה ס"ד שיכול להקדיש דבר שאינו שלו.

ב"ק ב': ק"ז.

קידושין ג': קל"ד.

דברי הרשב"א שמי שקיבל אתרוג מתנה על מנת להחזיר הרי הוא יכול להקדיש את הזכות שיש לו לצאת בו ואז כשהוא יוצא בו הרי הוא מעלה שכר להקדש.

קידושין א': פ"ד (קטע "והרשב"א").

שיטת רש"י ש"כל הראוי למזבח אינו יוצא מידי מזבח לעולם" הרי זה דין דרבנן.

זבחים א': תק"ג*.

בענין המקדיש בעל מום למזבח, ע"י בערך מום ח"י ובהמה טמאה

בענין המקדיש בהמה טמאה למזבח, ע"י בערך מום ח"י ובהמה טמאה סק"ג.

פירושו של התוס' הרא"ש שקדושת הקדש אינה מסוגלת לחול על עבד כנעני כי הוא בן אדם וקדושת הקדש אינה מסוגלת לחול על בן אדם.

גיטין: פרק השולח – עבדים מ"ח.

דברי הרמב"ן שיש מחלוקת בגמ' אם אפשר שה"קנין איסור" של עבד כנעני יהי' שייך להקדש.

גיטין: פרק השולח – עבדים מ"ו סק"ב (קטע אחרון) סק"ג, מ"ט

שאלת רבא אם יש התפשטות בעוף.

קידושין א': קי"א סק"ב (קטע "ועיי"ש"), קי"ג סק"א בהערה השני'.

פירש"י דאירי באבר שאין הנשמה תלוי' בה.

קידושין א': קי"א סק"ב (קטע "ועיי"ש").

דברי הגמ' בערכין שבקדושת דמים לא אמרינן התפשטות.

קידושין א': קי"ג סק"ב (קטע אחרון), קי"ד סק"ד.

זבחים א': תק"ו (קטע "ועי' באב"מ").

בענין מיגו דנחתא עלי' קדושת דמים נחתא נמי קדושת הגוף (דברי האחיזור שאמרינן כן גם אח"כ ולא רק בתחילת ההקדש, דהיינו היכא שיש סיבה שבשעת תחילת ההקדש לא הי' שייך לומר שמכיון שחלה קדושת דמים נחתא נמי קדושת הגוף).

קידושין א': קי"ד סק"ב.

זבחים א': תק"ה, תק"ו, תקכ"ז.

ח. הקדש מפקיע מידי שיעבוד

עי' בערך שיעבוד סק"ו.

ט. פקעה בכדי

בענין הסוגיא במס' נדרים אם קדושה פקעה בכדי או לא.

נדרים: פרק ארבעה נדרים – הסוגיא של בר פדא א' – ו'.

דברי בר פדא ורב המנונא שגם קדושת דמים לא פקעה בכדי.

גיטין: פרק השולח – עבדים ע"ח סק"א (קטע "והנה הקצה"ח").

ב"מ: פרק שנים אוחזין רנ"ז סק"ב (קטע אחרון).

דברי עולא ורבא שקדושת דמים פקעה בכדי אבל לא קדושת הגוף, ושקידושין הן כקדושת הגוף, ושלכן אם אמר היום את אשתי ומחר אין את אשתי אין הקידושין נפקעין.

גיטין: פרק השולח – עבדים פ'.

קידושין א': קי"א סק"א (קטע "והנה").

קידושין ב': שי"ג סק"א (קטע "מיהו נראה").

ב"מ: פרק שנים אוחזין רנ"ז סק"ב (קטע אחרון).

זבחים א': ר"ג.

שגם לפי עולא ורבא היכא שהקדיש לעולם (ולא רק לזמן) גם קדושת דמים לא פקעה בכדי אלא רק ע"י פדיון אבל לא משום גורם אחר.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רנ"ז סק"ב (קטע אחרון).

דברי אב"י שגם קדושת הגוף פקעה בכדי.

גיטין: פרק השולח – עבדים מ"ב בהערה (קטע ראשון).

הדרך שאם כבר אין ראוי למצוותו גם קדושת הגוף פקעה בכדי.

זבחים א': ר"ג.

המחלוקת בין רב ושמואל בחולין דף קל"ט אם תרנגולת שמרדה פקעה קדושתה או האם אמרינן כל היכא דאיתי' בי גזא דרחמנא איתא.

ב"מ: פרק שנים אוחזין רנ"ז סק"ב (קטע "והנחלת דוד") סק"ד.

י. פדיון

בענין אם צריכים שהגזבר יסכים שיפדה את ההקדש.

יבמות ג': מ"ח.

הדרך שכשהמקדיש פודה הקדש אין כאן בעלות חדשה, אלא אחרי שההקדש נפקע הרי הוא נשאר הבעלים על הזמן הזה כמו שהי' צריך להיות לפני שהקדיש.

נדרים: פרק ארבעה נדרים – הסוגיא של בר פדא י"א.

הדרך שהמושג של פדיון אינו תשלומין עבור החפץ, וכן אינו מושג של חליפי חפץ תחת חפץ, אלא הפודה נותן כסף והקדש נותן את החפץ מסיבת שהפודה נתן כסף

(וגם לפ"ז י"ל שאינה בעלות חדשה).

גיטין: פרק השולח – עבדים מ"ו סק"ה.

הדרך שבפדיון יסוד הדין הוא שהדמים נתפסים בקדושה ומה שהקרבן יוצא לחולין הרי זה תוצאה מזה (ואין זה סותר את הדרך שהזכרנו לעיל בסמוך).

קידושין ג': קס"ט.

הדרך שבחילול ופדיון הרי הוא פועל על הקדושה וממילא הממונות נפקע (וגם זה אינו סותר את הדרך ההוא).

קידושין ג': קנ"ח (קטע "ויש לבארה"), קנ"ט, קע"ט.

שאפשר להוציא הקדש לחולין לא רק ע"י חילול ופדיון אלא גם ע"י מכירה (לפ"ז הוי שפיר בעלות חדשה).

קידושין ג': קנ"ח, קע"ט.

שהוספת חומש היא רק בפדיון, אבל לא במכירה.

גיטין: פרק השולח – עבדים מ"ו סק"ה.

הדרך שפדיון שייך רק היכא שהגוף הוא קדוש, אבל לא היכא שרק שוויותו קדושה, ולכן אם הקדיש בהמה טמאה או קרקע, אשר בכה"ג רק השוויות קדושה לא שייך פדיון אלא שייך רק שהקדש ימכור אותו.

גיטין: פרק השולח – עבדים מ"ו סק"ה.

הדרך שהדין של פדיון אינו תוצאה מהעובדא שהוא קדוש רק קדושת דמים, אלא אדרבה תחילת הדין היא שיש פדיון, ומה שיש פדיון הרי זה גורם שחלה רק קדושת דמים.

נדרים: פרק אין בין המודר י"ז סק"א (קטע "ברם אולי" ולהלן שם).

בענין אם חכמים יכולים לבטל חלות פדיון ע"י הפקר ב"ד הפקר.

קידושין ג': קנ"ח (קטע "מיהו אכתי" ולהלן שם).

שפדיון הקדש הוא ע"י שומת דיינים הדיוטות.

סנהדרין: ו' (קטע "אמנם"), ס"א (קטע "ובאמת").

בענין אם השלשה שמאין בפדיון מטלטלין והעשרה שמאין בפדיון קרקע נחשבים בגדר ב"ד.

סנהדרין: ז' (קטע "ונראה לומר"), קי"ז.

בענין אם אזלינן בהו בחר רובם או האם צריכים הסכמת כולם.

סנהדרין: קי"ז.

הברייתא דתניא שאחד מהם יכול להיות גוי.

סנהדרין: קי"ז (קטע "והנה בפדיון").

דברי הבית הלוי שאע"פ שבדיעבד פדיון מועיל בלי שלשה אבל היכא שאין לו שלשה אסור לו לפדות.

נדרים: פרק ארבעה נדרים – הסוגיא של בר פדא י"ב (קטע "ועי" בבית הלוי").

הסברא שלפי רבי מאיר שמהני מעילה במזיד להוציא לחולין הה"נ שאפשר להוציא בהמת קדשים גם ע"י פדיון אפילו בלא מום.

קידושין ג': קנ"ד, קנ"ה.

גדר האיסור של גיזה ועבודה בפסולי המוקדשין שנפדו: האם הוא משום שנשאת עוד קדושה, או האם הוא איסור עצמי לא לעשות גיזה ועבודה. וכן בענין אם איסור עצמי זה הי' נוהג גם לפני פדיון.

קידושין א': קפ"ח.

המחלוקת בין רש"י והרמב"ם בענין מה עושים עם קדשי בדק הבית של אנשי עיר הנדחת לאחר פדיון, דרש"י סובר שהם נאכלין, והרמב"ם סובר שהם נשרפין.

סנהדרין: שי"ד.

"משכו במאתים ולא הספיק לפדותו עד שעמד על מנה נותן מאתים, מ"ט לא יהא כח הדיוט חמור מהקדש": דטעם זה מועיל רק מדרבנן.

קידושין ב': שנ"ב.

בענין ענבים העומדות ליבצר ושער העומד

ליגזז לענין פדיון, האם הם נחשבים מחובר או תלוש.

גיטין: פרק השולח – עבדים נ'.

סנהדרין: קי"ט.

יא. מעילה

בענין הדין שמועלים גם ע"י שליח אע"פ שבכל התורה אין שליח לדבר עבירה, ע"י בערך שליחות – מעילה ע"י שליח.

בענין הגמ' בנדה שהנהנה מהקדש עובר בכל יחל.

נדרים: פרק כל כנויי א' סק"ג, פרק ואלו מותרין ג' (קטע ראשון ולהלן שם), כ"ד (קטע "ושוב" ולהלן שם).

קידושין א': ט' סק"ב (קטע "וי"ל").

ב"ק ב': ק"ט* (קטע ראשון).

שבועות: כ"ה.

ב' שיטות בענין מתי יוצא לחולין ע"י מעילה: שיטת תוס' בקידושין שהכל תלוי באם כוונתו היא לשנות את רשותו, דאם הי' סבור שהוא של חבירו ולקחו לעצמו, או שסבור שהוא שלו ונתנו לחבירו, הרי הוא מועל. ב', שיטת תוס' בב"מ שהכל תלוי באם במציאות שינה את רשותו, דאם הוא הגזבר אינו יוצא לחולין כשלקחו אפילו אם הוא סבור שהוא שלו, כי לא שינה רשותו, אבל אם הוא אדם אחר ולקח אותו הרי הוא מועל אפילו אם חשב שהוא שלו כי אע"פ שלא נתכוין לשנות את רשותו אבל בכל זאת הרי הוא מועל כיון שבמציאות הרי הוא מוציא מרשות הקדש.

קידושין ג': קנ"ו.

עוד בענין הא דגזבר אינו מועל.

נדרים: פרק אין בין המודר ח'.

קידושין ג': קנ"ו.

ב"ק א': רפ"ב, רפ"ג.

הסוברים שהנהנה מהקדש מועל בגלל עצם ההנאה ולא משום שהוציא דבר מה לחולין, ויש באמת שני סוגים של מעילה,

א', היכא שהוא מוציא מרשות הקדש, וב', היכא שנהנה משום עצם ההנאה, והסוברים שהנהנה מהקדש מועל משום שהוציא את ההנאה לחולין.

קידושין ג': ל"ח סק"ב, קמ"ח.

שיטת הריטב"א שהכל תלוי באם נתכוין לגזול או רק ליהנות, דאם נתכוין רק ליהנות אינו יוצא לחולין ואפילו אם לא הי' סבור שהוא שלו.

קידושין ג': ל"ח סק"ב, קמ"ח.

המחלוקת בין הרמב"ם והראב"ד אם יש מעילה על הוצאה מרשות הקדש בלי שיהנה (הראב"ד) או לא (הרמב"ם).

כתובות ב': שע"ג (קטע "דהנה עיין ברמב"ם"), תס"ד סק"ב (קטע "גם יש לפקפק").

קידושין ג': ל"ח סק"ב, קמ"ח.

ב"ק ב': י"ח (קטע ראשון).

שבועות: כ"א (קטע ראשון).

שיטת הראשונים שהיכא שנהנה, יש אחריו מועל, אבל היכא שהוציא מרשות הקדש, אין מועל אחר מועל.

קידושין ג': קמ"ח.

הסברא שלפי רבי מאיר שמהני מעילה במזיד להוציא לחולין הה"נ שאפשר להוציא בהמת קדשים גם ע"י פדיון אפילו בלא מום.

קידושין ג': קנ"ד, קנ"ה.

בענין אם לפי רבי מאיר שסובר שבמזיד מתחלל, יש גם קרבן מעילה כשהוא מועל במזיד.

קידושין ג': חלק ההערות דף נ"ה הערה ז' והערה כ"ז.

הדרך שהמעילה מפקיעה את הממונות וכתוצאה מזה נפקעת גם הקדושה, והדרך שהמעילה מפקיעה בדרך ישיר את הקדושה.

נדרים: פרק אין בין המודר כ'.

בענין אם האיסור ליהנות מקדושת דמים הוא משום גזילת ממון או האם זה בגדר

איסור הנאה משום הקדושה, וכן בקדושת מזבח.

נדרים: פרק השותפין ח' סק"א (קטע "ג'"), ט"ו סק"א סק"ב.

גיטין: פרק השולח - עבדים ע"ח סק"א (קטע "וע"ע בקובץ").

בענין אם תשלומי מעילה הוא ביסוד דינו משום גזילה מהקדש או משום כפרה על עצם המעשה, והאם יש חילוק בין בדיק הבית לקדושת מזבח בענין זה, ובענין מה הוא השיעור, דהיינו כמה הוא צריך להוציא או להנאות.

כתובות ב': שע"ג, תס"ד סק"ב (קטע "מיהו לפי דרכנו" ולהלן (שם).

נדרים: פרק אין בין המודר י"ח, פרק השותפין ח' ט"ו סק"א.

גיטין: פרק המביא גט שע"ז סק"א (קטע "והנה מה שנקטנו").

קידושין ג': ל"ח סק"ב סק"ג, חלק ההערות דף נ"ד הערה י', דף נ"ז הערה ה'.

ב"ק ב': י"ח (קטע "והנה לכאורה"), ק"ט* (קטע "וע"ע ברמב"ם" וקטע אחרון).

שבועות: כ"א (קטע "עוד צ"ע ולהלן (שם).

בענין אם קרבן מעילה הוא משום גזילת ממון הקדש או האם הוא משום הפגיעה בהקדושה.

נדרים: פרק אין בין המודר י"ז סק"ג (קטע "שו"ר").

הדרך שקרבן מעילה הוא בשביל האיסור חפצא של נדר, והלאו של מעילה בהקדש הרי הוא גופא האיסור חפצא של נדר.

נדרים: פרק ואלו מותרין כ"ד (קטע "והאב"מ" ולהלן (שם).

דברי הרש"ש שאע"פ שמעילה היא בשוה פרוטה, אבל על אכילה יש מעילה גם על כזית אפילו אם אין בו שוה פרוטה, ודברי הקהלות יעקב שחולק על זה.

נדרים: פרק אין בין המודר ב' סק"א (קטע "והנה כדי ליישב").

הסברא שאין מעילה על פחות משה פרוטה משום שאינו ראוי להיות קודש מתחילתו.

גיטין: פרק המביא גט שע"ז סק"א (קטע "גם י"ל"), ש"פ.

הדעה שאע"פ שהשיעור של מעילה הוא שו"פ, אבל באכילה השיעור הוא כזית אע"פ שאין בו שו"פ, והדעה שצריכים שו"פ כי צריכים שתיפגם רשות הקדש.

שבועות: ל"ו.

הסברא שהיכא שרק השוויות של הדבר קדוש יש מעילה רק אם הוא מכלה את השוויות, אבל לא היכא שהוא נהנה מגופו.

גיטין: פרק השולח - עבדים מ"ו סק"ח.

בענין ספק מעילה.

נדרים: פרק אין בין המודר י"ח.

ב"ק ב': ק"ט* (קטע "והנה ע"י בהגר"ח").

שבועות: כ"א (קטע אחרון).

בענין "צירף את המעילה לזמן מרובה".

כתובות ב': שע"ג (קטע ראשון).

גיטין: פרק המביא גט שע"ז סק"א (קטע "והנה מה שנקטנו").

ב"ק ב': י"ח בההערה השני'.

בענין אכילתו ואכילת חבירו מצטרפים.

כתובות ב': שע"ג (קטע ראשון).

גיטין: פרק המביא גט שע"ז סק"א (קטע "והנה מה שנקטנו").

ב"ק ב': י"ח בההערה השני'.

דברי תוס' שאפילו האיסור של מעילה בלי חיוב קרבן, מעכב איסור אחר מלחול, משום שאין איסור חל על איסור.

יבמות ב': תק"ס סק"ב.

הדרך שהאיסור של מעילה שיש לאחר מליקה חשיבא איסור יותר קל מהאיסור שיש לפני מליקה כיון שאין חיוב קרבן.

יבמות ב': תק"ס סק"ב (קטע "מיהו עיין לעיל").

שהמתכוין להוציא לחולין רק מקצת, מועל בכולו.

קידושין ג': חלק ההערות דף נ"ה הערה כ"ב.

דברי הגר"ח שלהוציא מידי מעילה מספיק בזה שנעשית עבודת זריקה בהקרבת אע"פ שאינה זריקה המתרת את הבשר באכילה.

זבחים ג': קנ"א (קטע "והנה מדברי הגרי"ז").

"קדשים שמתו יצאו מידי מעילה".

כתובות ב': תס"ד* (קטע "והנה תוס' בסנהדרין").

יב. הדין של חפצים שונים מסוימים לענין מעילה

דברי רש"י שאם הקדיש בהמה טמאה יש מעילה.

גיטין: פרק השולח - עבדים מ"ו סק"ח.

הדרך שרק בדם הנפש נאמר שאין חייבים עליו משום פיגול, וכן שאין מועלים בו, אבל על דם האברים שפיר חייבים משום פיגול, ושפיר מועלים בו.

זבחים ב': תר"ח.

דבר שנעשה מצוותו אין מועלין בו: גדר נעשה מצוותו.

קידושין ג': קמ"ב.

המ"ד שעל קדשי עכו"ם אין מעילה (קטע "ועי' בקצה"ח").

גיטין: פרק השולח - עבדים מ"ח.

בענין מעילה בשירי הלשכה.

נדרים: פרק כל כנויי קמ"ב סק"ב סק"ה סק"ו.

קידושין ג': קמ"ו, קמ"ז.

בענין מעילה באבני ירושלים.

נדרים: פרק כל כנויי קמ"ב סק"ב סק"ה סק"ו.

קידושין ג': קמ"ו, קמ"ז.

בענין מעילה באבני ההיכל.

נדרים: פרק כל כנויי קמ"ב סק"ה סק"ו.

שמעילה בשמן המשחה היא בפרוטה.

הוריות: קמ"ח.

בענין אם מה שאין מעילה במחובר הרי זה בגלל שקיבל שם של קרקע או האם מספיק בזה דחשיב מחובר לקרקע.

גיטין: פרק השולח - עבדים נ'.

סנהדרין: קי"ט (קטע "ועוד העיר").

בענין ענבים העומדות ליבצר ושער העומד ליגזז לענין מעילה, האם הם נחשבים מחובר או תלוש.

גיטין: פרק השולח - עבדים נ'.

סנהדרין: קי"ט.

בענין הסוגיא במעילה דף כ', ושיטת הרמב"ם בענין אם מועלין באבני בנין שנבנו ונעשו מחובר ואח"כ נתקדשו, וכן בנתקדשו ואח"כ נבנו ונעשו מחובר.

נדרים: פרק כל כנויי קמ"ב סק"ה.

בענין "חטאות המתות לא נהנין מהן ולא מועלין בהן": האם לא נהנין מן התורה או רק מדרבנן.

נדרים: פרק כל כנויי קמ"ב סק"ג.

בענין האיסור ליהנות מריח המערכה.

אבות: רנ"ז.

יג. גונב מהקדש ומזיק הקדש ושור של הקדש שנתייעד

בענין אם גונב מהקדש נתמעט רק מכפל אבל הרי הוא מתחייב בהשבה ותשלומי קרן.

כתובות ב': שע"ג (קטע "והנה מדרכו" ולהלן שם).

ב"ק ב': ז*, י"ח, י"ט, ק"ט*, המשך פרק מרובה ל"א סק"ב, רצ"ב סק"ט (קטע "גם שמעתי").

בענין גנב והקדיש משלם תשלומי כפל להבעלים.

ב"ק ב': מ"ה סק"ח, ק"ד, ק"ה, ק"ט (קטע "והנה הקצה"ח" וקטע "והנה לפי"), קי"ז סק"ג, המשך פרק הגזול קמט ל"ב.

בענין גנב והקדיש ואח"כ טבח ומכר.

ב"ק ב': פ"א, ק"ו, ק"ו*, המשך פרק מרובה פ"ה, פ"ו, פ"ז סק"ד. שיטת הר"י דהיכא שקנה גזולין את הבהמה בשינוי או יאוש לפני שהקדיש, ושוב הקדישה והביא אותה לקרבן, אין בההקדשה משום מצוה הבאה בעבירה. סוכה: קי"א.

ב"ק ב': מ"ג, פ"ג, פ"ו. בענין היכא שגנב והקדיש ועשאה קרבן, האם זה נחשב שעשה שינוי רשות.

ב"ק ב': המשך פרק מרובה פ"ו. בענין גזל קרבנו של חבריו: הפירוש הראשון שכתב רש"י שאיירי לפני יאוש ושאינו עולה בשביל הבעלים.

ב"ק ב': ס"א סק"א. הפירוש השני שכתב רש"י שאיירי לאחר יאוש ושאינו עולה בשביל הגזולין.

ב"ק ב': ס"א סק"ב. שהיכא שנתיעד השור בידי הדיוט והקדישו, יש הוה אמינא לומר שאם שוב יגח יש תשלומי נזק שלם, והטעמים לומר שאין.

ב"ק א': ת"פ סק"ב. בענין היכא שנתיעד ברשות הקדש ושוב מכרו הגזבר להדיוט אחרי הנגיחה השלישית.

ב"ק א': ת"פ סק"ה.

הקהל

הדרך שהאשה עצמה חייבת לבוא להקהל ואין הכוונה רק שהבעל חייב להביאה. קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ד הערות ל"ח והערה מ"ה.

הקטרה

דברי המקדש דוד דנראה "דהבשר אסור באכילה עד שיקריב כל האימורים", ואם הניח מקצת ולא הקטיר אותו אין הבשר ניתר.

זבחים ג': קכ"ד (קטע "ועי' במקדש דוד").

דברי הגר"א קוטלר שבאימורים או אברי

עולה לא אמרינן שאם חסרו פסולים, אבל עכ"פ הקיום של הקטרתן הוא רק ע"י רובו אשר אז אמרינן שרובו ככולו.

זבחים ג': "בענין פקע פיגולו" ו' בהערה.

המחלוקת בין רבי יוחנן ורבי חנינא אם שיירי מנחה מותרים לאחר שמשלה האור בהקומץ, כלומר אפילו במקצתו, או האם רק לאחר שהצית האור ברובו.

זבחים א': נ"ו (קטע "והנה יש להקשות").

היכא שהעלה כל הקומץ למעלה ומשלה האור ברובו דאמרינן שע"ז נתקיימה מצותו והותרו השירים באכילה, הטעם לזה אינו משום שרובו ככולו, דהיינו שע"י שרובו נקטר חשיב שכולו נקטר (דלפ"ז אולי ה' מועיל הדין של רובו ככולו גם על החלק שנשאר למטה, דאולי גם הוא ה' נחשב כהוקטר וכנעשה מצותו ע"י שהעלה רובו והצית בו את האור), אלא הטעם הוא משום שהכי יליף רבי יוחנן מקרא דכקיטור הכבשן דהיינו שמשלה האור ברובו מיקרי בעצם מעשה הקטרה על כולו.

זבחים ג': "בענין פקע פיגולו" ג'. בענין אם פליגי גם בנוגע להקטרת אימורים או האם באימורים לכו"ע בענין הצית האור ברובו.

שם.

אע"פ שמספיק בזה שמשלה האור ברובו של הקומץ משום מצות הקטרה אבל יתכן שצריכים שהעלה כולו על המזבח.

זבחים ג': "בענין פקע פיגולו" ד'.

ואפילו אם אין צריכים להעלות כולו אבל בודאי אם העלה כולו גם הכזית האחרון נחשב בכלל המצוה.

זבחים ג': "בענין פקע פיגולו" ד'.

שאפילו אם סגי במשלה בו האור (או בהצית האור ברובו) בשביל להתיר את השיריים באכילה אבל יש מצוה של הקטרה עד שיכלה לגמרי.

זבחים א': נ"ו (קטע "וי"ל").

שיקטירנו דוקא לתוך האש ולא על גבי גחלים, ובענין אם זה נעכב במצות הקטרה.

זבחים א': נ"ו.

שלא יצלה אותו לפני שמקטירנו על גבי המזבח משום ששוב אינו מעלה ריח, ובענין אם זה מעכב במצות הקטרה.

זבחים א': נ"ו (קטע "ובעמוד").

הדרך שהקטרה כשירה בדיעבד גם לפני זריקת הדם בין בקדשים קלים ובין בקדשי קדשים.

זבחים ב': ע"ט.

בענין הגדר של "לשם אשים".

זבחים א': נ"ו.

בענין הגדר של "לשם ריח".

זבחים א': נ"ו (קטע "ובעמוד"), נ"ז.

בענין הגדר של "לשם ניחוח".

זבחים א': נ"ח.

בענין שאין לשם ריח ניחוח בבמה, משא"כ לשם אשים.

זבחים א': נ"ו (קטע "והוכיח", וקטע "וכבר").

משמעות דברי רש"י במנחות דף ד' ע"א דהיכא שהאימורין נמצאים אין כפרה להבעלים כל עוד שלא נקטרו, ותמיהת הגרי"ז על זה. והדרך שאינו משום שהקטרה מעכבת את הכפרה אלא משום שהכהנים אינם יכולים עוד לאכול את הבשר והיכא שהבשר קיים אכילת כהנים מעכבת את הכפרה.

זבחים א': ק"פ.

מנחות: מ"ח.

חומש: פר' ויקרא, והקטיר הכהן המזבחה לריח ניחח לה' וכפר עליו הכהן ונסלח לו (ד', ל"א).

בענין היכא שמי שפסול לעבודה, כגון אשה, הקטיר את האימורין, האם זה פוסל את הקרבן, או האם אינו פוסל כיון שהקרבן כשר בדיעבד בלי שום הקטרה

כלל (ולא עוד אלא שכבר הוכשר לאחר הזריקה).

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ו הערה כ"ו.

דברי תוס' ביומא שאין איסור להוריד מהמזבח להכבש או להסובב, וכן שאין לינה מועלת על הכבש כמו שאינה מועלת בראשו של המזבח, והיינו משום שגם הכבש נחשב מקום העלאה, ודעת הרמב"ם שרק החצי העליון של הכבש שהוא מכנגד הסובב ומעלה הרי הוא בגדר מקום העלאה.

זבחים א': ק"י.

הדרך שהולכה על גבי הכבש חשיב הולכה ולא העלאה.

זבחים א': ק"י.

הדרך שהעלאת הקומץ על המזבח (או על גבי הכבש וכהנ"ל לעיל בסמוך) הרי היא במקום זריקה, וזריקת הקומץ על האשים הרי היא בגדר ההקטרה.

זבחים א': תל"ז (קטע אחרון).

השיטה שבמנחה זריקה על האשים (אחרי ההעלאה על המזבח) מעכבת כפרה כיון שהיא כנגד זריקת הדם.

זבחים א': תל"ז (קטע "וגם הקרן אורה", וקטע אחרון).

דברי השט"מ שהשיריים של מנחת חוטא נקטרים על התפוח על הרמץ שיש שם, וקושיית הגרי"ז על זה.

זבחים א': נ"ו (קטע אחרון).

בענין שאם חישב מחשבת פיגול בשעת הקטרה אין זה פיגול.

זבחים א': שע"ב (קטע "ושוב אמרו").

בענין אם הקטר אברים וחלבים כשרה בשמאל.

זבחים ב': תק"כ.

בענין אם עור האלי' נקטר בעולה או האם חשיב עור ואינו נקטר.

זבחים ב': תש"ג.

קריאת שמע".

הרשאה

בענין אם הרשאה מהני משום הקנאה או משום שליחות או משום תקנת חכמים מיוחדת.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין קכ"ו.

שיטות רב יהודאי גאון והרא"ש בביטול הרשאה, וכן היכא שמת המרשה.

ב"ק ב': שמ"ג.

השגחה

הרבה מקורות בחז"ל ובראשונים ובמפרשי המקרא בענין אם השגחה פרטית נוהגת גם בבעל חי ודומם. וכן בענין אם בנוגע לבני אדם ולישראל יש מציאות שהקב"ה משאיר את הדבר למקרי הטבע. וכן בענין שאפילו אם אינו משאיר דברים למקרים אבל בכל זאת האם על ידי הכח של בחירה אפשר לאדם להרע לעצמו או להזולת בלי שיהי נגזר עליו או על הזולת.

כתובות ב': שני"ו.

קידושין ב': חלק ההערות דף ל"ט הערה כ"ו.

ב"ק א': תש"כ בההערה השני'.

סנהדרין: פתיחה לפרק חלק אות ח'.

אבות: פ*ג'.

חומש: פר' ויצא, אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי (כ"ח, ט"ז) (קטע אחרון). פר' וישב, וישמע ראובן ויצילהו מידם (ל"ז, כ"א). פר בא, ליל שמורים (שימורים) הוא לה' וגו' (י"ב, מ"ב) [קטע "ג"]. פר' כי תצא, תמחה את זכר עמלק (כ"ה, י"ט) [ד].

עמלק, פורים: י"ג.

דברי התוס' רי"ד שהקב"ה עושה כסברת הצדיקים.

ב"ק א': תקצ"ט*.

חומש: פר' תולדות, בעבור תברכך נפשי (כ"ז ד') בתחילתו (קטע "ב").

בענין אם הקטרת הקומץ והקטרת הלבונה חשיבי בגדר עבודה אחת.

זבחים ב': תשס"ז.

שהקטרת חצי זית של קומץ לא מיקרי אפילו בגדר חצי מתיר.

זבחים ב': תשע"ו.

הרהור

ביאור המלה הרהור.

חומש: פר' וירא, אל אחד ההרים וגו' (כ"ב, ב').

בענין אם מותר להרהר דברים שבכתב בעל פה.

ב"ק א': ג'.

חומש: פר' כי תשא, כתב לך את הדברים האלה (ל"ד, כ"ז) סק"ו.

בענין אם ע"י שמהרהר את השם נוצר קדושת השם, או לא כיון שהרהור לאו כדיבור דמי.

נדרים: פרק כל כנויי י' סק"א (קטע "והנה יש לעיין").

קידושין ג': קי"ז (קטע "וע"ע בראב"ד").

הסברא שלא שייך לומר הרהור כדיבור דמי היכא שלא מתקיים עי"ז איזה דין חיובי.

נדרים: פרק כל כנויי י' סק"א בההערה.

וממילא אם יהרהר אדם שם לבטלה אינו עובר על האיסור של שם לבטלה, ואפילו לפי המ"ד שסובר שהרהור כדיבור דמי, כי הכא גם הוא מודה שהרהור לאו כדיבור דמי כיון שלא מתקיים ע"י ההרהור שום דין חיובי.

נדרים: פרק כל כנויי י' סק"א בההערה.

קידושין ג': קי"ז (קטע "וע"ע בראב"ד").

בענין אם יוצאים ידי מצות תלמוד תורה ע"י הרהור, וכן בענין אם מברכים על זה ברכת התורה.

אבות: ק"י סק"א.

חומש: פר' ואתחנן, "עוד בענין

בענין "מהשם מצעדי גבר כוננו, ודרכו יחפץ".

חומש: פר' ויצא, זה לי עשרים שנה בכיתך (ל"א, מ"א) [ג].

כללים בענין מתי חוזר בו הקב"ה מדבר טוב שהבטיח.

חומש: פר' וישלח, ויירא יעקב מאד (ל"ב, ח').

שאפילו כשאדם זוכה שהקב"ה מבטיח לו ישועה, אכתי יכול להיות שהמצב עוד יחמיר לפני שהוא יראה את הישועה למעשה.

חומש: פר' שמות, ומאז באתי אל פרעה וגו' (ה', כ"ג).
שיחות: עמ' קכ"א.

השלמה – המצוה של השלמה

ע' בערך קרבן תמיד – השלמה.

התחייבות

ע' עוד בערך קנין – קנין דברים וקנין אתן.

בענין אם אדם יכול לחייב את עצמו בדברים בעלמא בפני עדים או ע"י שטר אע"פ שלא הי' מחויב.

קידושין א': ק' סק"א (קטע ראשון), קמ"ב סק"ב (קטע ראשון), חלק ההערות דף ט' הערה כ"ד.

קידושין ב': ר"י, של"ג (קטע "גם יש אפשרות"), חלק ההערות דף י"ח הערה כ"ג, דף כ"ו הערה ל"ה.

ב"ב א': ל"ה.

דברי הנ"י שהיכא שהבטיח המשאיל להשואל שיעבוד עמו, הרי זה נקרא שאילה בבעלים, כי אסור להמשאיל לחזור בו כדכתיב שארית ישראל לא יעשו עוולה. ומוכח מדברי הנ"י שחל התחייבות וחוב ממש.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ל' סק"ו.

שהראב"ד סובר ששטר התחייבות יכול לשמש ככסף קנין כשעושים קנין כסף.

גיטין: פרק השולח – עבדים ע"א

(קטע "עוד כתב האמרי משה בסקי"ב").

דברי הרדב"ז ושערי דעה שמחמת "מחוסר אמנה" לחוד חלה התחייבות.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין ל' סק"ו (קטע אחרון).

הדרך שהיכא שנתחייב אדם לחבירו לתת לו חפץ מסוים, ונתחייב לו כן ב' פעמים, יש עליו רק חיוב אחד לתת, וממילא אם יתנהו ושוב יקנהו אינו חייב לתתו פעם שני, אבל היכא שנתחייב לחבירו לתת לו דמי חפץ מסוים ב' פעמים, הרי הוא חייב לתת את שני הסכומים.

ב"מ: פרק המפקיד קל"ד (קטע "מיהו יש גם לומר").

התראה

בענין התראה בכך סורר ומורה, ע' בערך בן סורר ומורה.

א. כללי

ב. הודעת איזו מיתה, והתיר עצמו למיתה

ג. קבלת התראה

ד. התראה ברודף, במסית, בעדים זוממין

א. כללי

פסקו של הרמב"ם שהתראה היא להבחין בין שוגג למזיד אע"פ שהוא פוסק כחכמים שגם חבר צריך התראה.

כתובות ב': תמ"ח סק"א.

סנהדרין: רנ"ח, רס"ב.

עוד בענין שיטת חכמים הנ"ל בהתראה.

ב"ק א': הוספות על פרק המניח משנת תשע"ז כ"ב.

בענין אם לפי רבי יוסי ב"ר יהודה סובר שחבר א"צ התראה כי לא ניתנה התראה אלא להבחין בין שוגג למזיד, צריכים להודיעו לכה"פ שהוא חייב מיתה סתם (אבל אין צריכים להודיעו איזו מיתה).

סנהדרין: ס"ז (קטע "ועיין בדף ע"ב" ולהלן שם).

ספיקת תוס' אם לפי רבי יוסי ב"ר יהודה צריכים בהתראת עם הארץ שיתיר עצמו למיתה, וביאור ספיקם כדי שלא יסתור את הגמ' בסנהדרין דף ע"ב.

סנהדרין: רס"ב.

עוד בענין שיטת רבי יוסי ב"ר יהודה.

שבת: מלאכות, כ"ב סק"ב.

סנהדרין: ס"ו (קטע אחרון).

דברי רש"י והרמב"ם שהמתרה צריך לומר לו "פרוש".

סנהדרין: רנ"ח.

דברי הרשב"א בתוס' שצריכים התראה מפי העדים בשביל הכשירם של העדים עצמם. וצ"ע דלמא לא הוי אלא דין במעשה ההתראה לחוד.

סנהדרין: ע"ג.

בענין אם הא דבעינן שלא יעבור תכ"ד מההתראה הרי זה כי חיישינן שמא שכה את ההתראה אע"פ שבשאר מקומות אין חוששין לחשש קטן כזה.

נדרים: פרק ואלו מותרין י"ח*.

כתובות ב': תמ"ח סק"ב.

ראי' מהר"ן שהתראה לכל פעם שעובר אינו רק כדי שלא יוכל לומר ששכח.

נדרים: פרק ואלו מותרין י"ח*.

בענין מותרה לדבר חמור הוי מותרה לדבר קל.

כתובות ב': תנ"ה.

סנהדרין: רצ"ז סק"ב, שמ"ג.

בענין שאם ראו אדם עובר עבירה הרי הוא נפסל לעדות כי נקטינן שהוא מזיד אע"פ שלא התרו בו.

כתובות ב': תמ"ח סק"ב.

שיטת תוס' שב"ביטלו ולא ביטלו" צריכים שיהי' מזיד על ביטול העשה ובכל זאת לא בעינן התראה בשעת ביטול העשה.

כתובות ב': תמ"ח סק"ב.

הדרך שהיכא שיש רוב צדדים שיעבור על הלאו הרי זה מספיק כדי להחשב התראת ודאי.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"א סק"א (קטע "מיהו").

חומש: פר' מסעי, ולא תסב נחלה לבני ישראל ממטה אל מטה (ל"ו, ז') סק"ו (קטע "מיהו").

דברי הרשב"ם שלוקין על הסיבת נחלה, ובענין אם שייך לומר דהוי רק התראת ספק.

ב"ב ב': פרק יש נוחלין י"א סק"א.

חומש: פר' מסעי, ולא תסב נחלה לבני ישראל ממטה אל מטה (ל"ו, ז') סק"ו.

עוד בענין התראת ספק.

קידושין ד': שע"ה.

בענין התראה במלאכת שבת, האם צריכים להתרות את התולדה משום האב, או האם אפשר להתרות תולדה משום עצמה, וכן בענין אם אפשר להתרות תולדה משום תולדה אחרת של האב, וכן אם אפשר להתרות ציור אחד של האב משום ציור אחר של האב, וכן תולדה דתולדה משום האב.

שבת: מלאכות, כ"א סק"ב, כ"ב.

ב. הודעת איזו מיתה, והתיר עצמו למיתה

בענין למה צריך להתיר את עצמו למיתה גם אחרי שכבר קיבל על עצמו את ההתראה.

סנהדרין: ר"ס (קטע "והנה עיין במאירי" ולהלן שם).

שהטעם למה צריכים להודיעו באיזו מיתה הוא נהרג לפי רבי יהודה הרי זה משום דבעינן שיתיר את עצמו לאותה מיתה.

סנהדרין: ס"ז (קטע ראשון ולהלן שם), ר"ס (קטע "ברם עיין").

שה"התיר עצמו למיתה" צריך להיות על פי ההתראה ולא מעצמו.

סנהדרין: ס"ז (קטע "אמנם נראה").

הדרך שהתיר עצמו למיתה הרי היא חלק מעצם ההתראה, והביאור בזה.

סנהדרין: ר"ס (קטע "והנה עיין במאירי" ולהלן שם).

שמזה יוצא שאע"פ שהטעם להודעת איזו

מיתה הוא כדי שיתיר עצמו לאותה מיתה, אבל בכל זאת הודעת איזו מיתה חשיבא חלק מההתראה כיון שהתיר עצמו למיתה צריך להיות על פי ההתראה.

סנהדרין: ס"ז (קטע "ולפי הנ"ל").

בענין אם גם הטעם למה לפי רבנן צריכים להודיעו לכל הפחות שהוא חייב מיתה סתם הרי זה משום דבעינן שיתיר את עצמו למיתה, או האם גם בלא"ה הרי זה חלק מההתראה כדי לעשותו מזיד גדול.

סנהדרין: ס"ז (קטע "והנה יש לעיין" וקטע "ועיין בדף ע"ב").

ג. קבלת התראה

בענין למה צריכים קבלת התראה הלא ממילא משתמע כן שהרי הוא מתיר את עצמו למיתה.

סנהדרין: רנ"ט, ר"ס (קטע "וע"ע בסמ"ג").

בענין למה אינו צריך לכלול בתוך הקבלת התראה גם את החיוב מיתה, דהיינו שהוא יודע שיתחייב מיתה.

סנהדרין: ס"ז (קטע "והנה עיין לקמן" ולהלן שם), רנ"ט.

ד. התראה ברודף, במסית, בעדים זוממין

בענין המחלוקת אם רודף צריך התראה.

כתובות ב': תע"ח.

סנהדרין: ס"ז (קטע "ועיין בדף ע"ב ע"ב"), שמ"ט.

שאפילו אם רודף א"צ התראה אבל בכל זאת צריכים להזהירו, ובענין אם הטעם להנ"ל הוא משום שאם יכול להציל ע"י ההזהרה הרי זה כמו היכא שהוא יכול להציל באחד מאבריו.

סנהדרין: ס"ז (קטע "והנראה לומר"), שמ"ח ובהערה השלישית.

בענין מסית אין צריך התראה.

סנהדרין: ס"ו.

בענין למה אע"פ שמסית אין צריך התראה, אבל בכל זאת צריכים לומר לו היאך נניח, ואילו במסית לשנים אין צריכים לומר כן.

סנהדרין: ס"ו.

בענין שעדים זוממין חייבים בלי התראה, ואפילו שוגגין.

כתובות ב': תמ"ח, תמ"ט, תנ"ד.

בענין אם דברי רבי אלעזר שעדים זוממין לאו בני התראה נינהו איירי רק בנוגע להמלקות של לא תענה או האם גם לענין לעשות להם כאשר זממו לעשות.

כתובות ב': תמ"ד.

מפתחות ענינים - אות ו'

ודאי

ע"י בערך אין ספק מוציא מידי ודאי.